

DOSSIER CLUB DE LECTURA

2n ESO

MITES I LLEGENDES	3
Apol·lo i Dafne	4
L'or de Mides	7
Ulisses i el cavall de Troia.....	9
La llegenda del cor menjat.....	12
LA VIDA QUOTIDIANA	14
El regal de Reis.....	15
La malalta, o l'enllitada	19
MISTERI I TERROR	21
La pata de palo	22
La migala	25
El cor delator.....	26
Cordero asado	30
ELS NOSTRES AUTORS.....	36
Zerafina.....	37
Raspall (conte infantil)	39
Tot el que li cal saber a una zebra	41
La felicitat.....	43
Els dos amics.....	46
Per sant Jordi, una rosa.....	49

MITES I LLEGENDES

APOL·LO I DAFNE (Ovidi)

EL REI MIDES (Ovidi)

ULISSES I EL CAVALL DE TROIA (Homer)

LA LLEGENDA DEL COR MENJAT (Boccaccio)

Apol·lo i Dafne

Als déus els passa el mateix que als homes: no obliden mai el seu primer amor. Per això no importava quants anys passaven: el déu Apol·lo no podia esborrar de la seva memòria el record de la bellíssima Dafne, la nimfa que l'havia enamorat quan era jove.

Apol·lo era el déu de la poesia i la música. Quan va conèixer Dafne, acabava de matar la serp Pitó, un monstre descomunal que tenia el seu cau en una cova fosca de la regió grega de Tessàlia. Pitó era una bèstia sanguinària que anava a la recerca de carn a totes hores: matava ovelles del ramats, les vaques que pasturaven a les valls, els pastors que feien una becaina a l'ombra dels arbres i les nenes que es banyaven als rierols. Desesperats, els homes van suplicar als déus que els alliberessin d'aquell malson, i llavors Apol·lo va viatjar fins a Tessàlia, es va situar davant de la cova de Pitó i va crivellar la bèstia amb una pluja de fletxes. Pitó va intentar defensar-se, però va ser en va, i va perdre la vida sobre un bassal de sang.

Després d'aquella gesta, Apol·lo es va tornar terriblement orgullós: es passava el dia parlant bé d'ell mateix i presumint de la valentia que havia demostrat en enfrontar-se a Pitó.

-Soc el millor arquer del món -repetia a totes hores. El pitjor va ser que Apol·lo, a força d'estimar-se tant a si mateix, va començar a menysprear els altres. Un dia, es va creuar en un dels boscos de Tessàlia amb el petit Eros, el déu de l'amor, i van acabar discutint. Eros tenia l'aparença d'un nen innocent, que volava d'ací d'allà amb les seves petites ales. Encarregat de propagar l'amor pel món, es dedicava a llançar fletxes al cor de

la gent, amb les quals despertava grans passions. Les disparava amb un arc diminut, perquè, com que Eros era un nen, no tenia prou força per aixecar un arc de grandària normal. El cas és que el dia en què es va creuar amb Eros, Apol·lo va mirar aquell arc que semblava de joguina i va dir entre rialles:

-És l'arma més poca-solta que he vist en tota la meua vida! Per què la fas servir, per matar papallones?

-Papallones?- va replicar Eros, indignat-. Ets molt graciós Apol·lo, però vés amb compte, perquè potser algun dia hauràs de pagar per les teves burles! Potser no he matat cap serp amb el meu arc, però hauries de saber que les meves fletxes han embogit d'amor homes i déus.

-Mira quina gesta!-se'n va riure Apol·lo-. Si depengués de les teves fletxes, Pitó encara estaria per aquí matant ramats!

-Jo, en el teu lloc, no menysprearia el poder del meu arc, Apol·lo. O és que no saps que l'amor ha esperonat els reis a lliurar guerres sanguinàries? És que no t'han dit que, per amor, els poetes han escrit els seus millors versos i algunes dones han plorat de pena fins a esquinçar-se el cor? Dignes Apol·lo, series capaç de fer embogir algú amb les teves fletxes? O d'aconseguir que un home saltés d'alegria? O que es llancés al mar de pura desesperació?

Apol·lo va respondre amb una ganyota de menyspreu.

-Deixa't de xerrameca, noi- va dir-, i aparta't del meu camí, que tinc pressa.

El petit Eros va envermellar de ràbia. Va començar a volar per sortir del mig del pas, però des del cel va llançar una severa advertència a Apol·lo.

-Recordaràs tota la vida aquest moment!-li va dir-. Juro pel pare Zeus que tindràs el que et mereixes!.

Eros va complir la seva amenaça. Per venjar-se d'Apol·lo, es va valer de l'arma que millor coneixia: l'amor. Aquell mateix dia va llançar dues fletxes des de l'aire: una d'or i una altra de ferro. La d'or tenia la punta de diamant i servia per enamorar la gent, mentre que la de ferro estava rematada amb una punta de plom i provocava un rebuig absolut de l'amor. Eros va llançar la fletxa d'or contra el cor d'Apol·lo, i va disparar la de ferro contra el pit de Dafne, una de les nimfes més belles de Tessàlia. Com que cap d'aquelles fletxes feia mal, ni Apol·lo ni Dafne es van adonar que les seves vides estaven apunt de canviar per sempre.

Fins aquell dia Apol·lo ni tan sols s'havia fixat en Dafne. Per a ell era una nimfa més, a qui de vegades veia caçant per la muntanya o banyant-se al riu. Però des que va rebre la fletxa d'Eros, no se la va poder treure del cap. Es passava el dia pensant-hi, i va abandonar la caça i el cant, als quals solia dedicar la major part del seu temps. Només tenia ganes de contemplar Dafne, perquè el seu cor cremava d'amor igual que la palla al foc. Dafne, en canvi no volia saber res d'Apol·lo, i cada vegada que el veia començava a córrer o s'amagava entre els arbres, perquè la seva mateixa presència la feia sentir incòmoda. Va arribar un dia, però, que no va poder esquivar Apol·lo, i el déu va aprofitar l'ocasió per demanar-li que es casés amb ell.

-No em casaré mai- va dir Dafne -: l'amor no m'interessa.

-És que un déu com jo et sembla poca cosa?

-No és que menyspreï el teu amor, Apol·lo: és que no vull l'amor de ningú. Vaig néixer lliure, i m'he proposat romandre lliure fins a la fi dels meus dies.

Malgrat aquella negativa, Apol·lo no va perdre l'esperança. No tan sols semblava disgustat; com s'havia de molestar amb una noia a qui estimava amb bogeria? Mirava els ulls de Dafne i no es podia creure que fossin tant bells; es fixava en les seves mans i li semblava impossible d'imaginar-ne unes altres de més delicades. Tot en Dafne li agradava: el seu coll llarg i la seva cabellera espessa, les seves dents blanques i els seus llavis d'un vermell encès, els seus ulls foscos i la seva pell del color de la neu. Es moria de ganes d'abraçar-la, d'acaronar-li les galtes, de cobrir-la de petons...

Mentre l'observava, Dafne es va fixar en els ulls d'Apol·lo i, de sobte, va tenir por, perquè hi va descobrir la mirada d'un ésser obsessionat amb una sola idea. Es va adonar que Apol·lo seria capaç de qualsevol cosa per abraçar-la, i es va esglaiar tant que va començar a córrer pel bosc.

-No te'n vagis, Dafne -va cridar Apol·lo-, no et vull fer cap mal!

Però Dafne es va perdre de vista de seguida. Apol·lo va començar llavors a córrer rere la nimfa igual que el llop corre rere l'ovella. Durant la carrera, Dafne li va semblar més atractiva que mai, perquè el vent li despullava les espatlles, li agitava la túnica i formava gracioses ones en la seva llarga cabellera. Dafne corria tan de pressa que estava a un pas de perdre l'alè. Els esbarzers del bosc li esgarrapaven els turmells i les pedres del terra se li clavaven als peus, però no notava el dolor, perquè l'únic que sentia era una por il·limitada. Havia de córrer, fugir, posar-se fora de perill, perquè estava segura que, si s'aturava, Apol·lo se li llançaria al damunt, boig d'amor.

-Dafne!- va sentir que li deien.

La veu va sonar en aquell moment molt a prop. Dafne va girar el cap i es va adonar que la mà d'Apol·lo estava a punt de tocar-li l'espatlla. La nimfa va empal·lidir: preferia morir abans que suportar les carícies d'Apol·lo, la calor del seu alè, la bogeria dels seus ulls... Llavors Dafne va veure que s'acostava a les ribes del riu Peneu i va pensar que això la podia salvar.

-Pare, ajuda'm! – va cridar amb totes les seves forces.

Dafne era filla de Peneu, el qual com tots els rius, tenia poders divins. Podia, entre d'altres coses, preveure el futur i transformar les persones en bèsties o coses.

-Ajuda'm, pare, tingues pietat!- va repetir Dafne.

Peneu va aturar el curs de les seves aigües, alarmat. Feia temps que estava disgustat amb la seva filla, perquè es negava a casar-se i a donar-li nets, però no va dubtar a ajudar-la; no hi podia fer res: l'estimava amb tota la seva ànima. De sobte, Dafne va deixar de córrer i el seu cos es va tornar rígid com una pedra. Una fina crosta li va cobrir el pit i li va endurir el ventre, els seus braços blancs es van convertir en branques i la seva llarga cabellera es va transformar en una capçada de fulles espesses. Dels seus peus van néixer arrels que es van enfonsar al terra i el seu rostre, el seu bell rostre de galtes rosades, es va transformar en una dura escorça. Peneu havia pensat que era la millor manera de salvar la seva filla era desposseir-la de la seva forma humana, i l'havia convertit en un llorer, el primer llorer que va existir al món.

Quan Apol·lo va veure el que havia passat, va començar a plorar com un nen. Ja no tenia importància l'amor que pogués oferir a Dafne: ella mai no el podria correspondre.

Esquinçat pel dolor, Apol·lo va acariciar les fulles del llorer, en va besar les branques i en va abraçar el tronc, i llavors li va semblar que l'arbre tremolava entre les seves mans.

-Mai no t'oblidaré, Dafne- va dir amb veu apagada-. Ja no podràs ser la meva esposa, però d'ara endavant seràs el meu arbre.

Així va ser. Des d'aquell dia, el llaüt i l'estoig de les fletxes d'Apol·lo van romandre penjats de les branques del llorer, i el déu va decidir convertir aquell arbre en un símbol de glòria: va disposar que les fulles del llorer servissin per coronar els generals victoriosos i per honrar els grans poetes.

OVIDI

L'or de Mides

Mides era fill del rei de Frígia, un país beneït pels déus on els arbres estaven sempre carregats de fruits, les flors feien una olor embriagadora i el bestiar creixia sa i robust.

Des del principi va quedar clar que Mides estava destinat a ser ric. Quan acabava de néixer, una filera de formigues va desfilar fins al bressol on dormia i va deixar un grapat de llavors de blat damunt els llavis del nadó. En veure allò, la dida del petit va fer un salt d'alegria.

-Les formigues han omplert de blat els llavis del vostre fill – va dir al rei -, i això vol dir que serà molt ric!

Mides va ser, en efecte, un home afortunat. En morir el seu pare, va començar a regnar i, com que a Frígia no hi havia problemes, es passava la major part del temps passejant pel camp. Li encantaven les coses belles, i va fer plantar un miler de rosers als seus jardins. Era una meravella contemplar i olorar les infinites flors del jardí, que eren cuidades per una brigada de més de mil jardiniers.

La sort de Mides va començar a canviar per casualitat. Un dia, el déu Dionís i el seu seguici van passar per Frígia. Anaven cantant i ballant, com sempre, perquè Dionís era el déu del vi i

de les festes. Els seus acompanyants tentinejaven a causa de tot el que havien begut, i un d'ells, el vell Silè, va acabar adormit al jardí de Mides. L'endemà al matí, un jardiner el va trobar sota un roser i el va conduir fins a la sala on hi havia el rei. Mides va tractar Silè amb gran amabilitat i el va allotjar al seu palau durant deu dies.

Quan Silè es va retrobar amb Dionís, el déu li va fer una abraçada molt afectuosa, perquè sentia autèntica adoració per l'ancià.

-On t'havies ficat, estimat Silè? –li va preguntar-. No saps com t'he trobat a faltar...!

-Em vaig quedar adormit a sota d'un roser, però Mides m'ha tractat molt bé. M'ha convidat a banquets esplèndids, m'ha deixat dormir en el millor llit del seu palau i ha ordenat als seus criats que m'acompanyessin fins aquí.

-Quin gran amfitrió! – va exclamar Dionís-. Avui mateix l'aniré a veure i el premiaré com es mereix.

Dionís, en efecte, va anar a cercar Mides i li va dir:

-Et concedeixo el do que em demanis. Endavant: què vols?

Mides no es podia creure que hagués tingut tan bona sort. Durant una estona va estar pensant què podia demanar. No era fàcil decidir-se, perquè Mides era un home poderós i ric, que tenia gairebé tot el que es podia desitjar a la vida... Però hi havia un do que ningú, per molt ric que fos, posseïa en tot el seu món, i això és el va Mides va demanar.

-Vull que tot el que toqui es converteixi en or - va dir.

-N'estàs segur? –li va preguntar Dionís, molt estranyat.

-I tant que sí- va contestar Mides.

-Bé, doncs: d'ara endavant, tot el que toqui el teu cos es convertirà en or.

Mides va anar de seguida al jardí i, a tall de prova, va aixecar una roca, que es va convertir a l'instant en una roca d'or. Boig d'alegria, va tallar una rosa, que es va transformar en una rosa d'or, i després va agafar un terròs de terra, que va adquirir immediatament l'aparença d'un lingot d'or.

-Soc l'home més afortunat del món! –va exclamar, entusiasmat
He triat el millor do de tots!

Però aviat es va adonar que l'elecció no havia estat tan encertada com semblava. Mides tenia un gos que el seguia a tot arreu i pel qual sentia molt afecte. Doncs bé, aquell dia, quan l'animal es va acostar al seu amo i va refregar el morro contra els genolls del rei, es va convertir en un gos d'or. Però més terrible va ser encara el que va passar amb la filla de Mides: la noia va córrer a abraçar el seu pare com cada dia, i va acabar transformada en una estàtua d'or resplendent. Esquinçat de dolor, Mides va caure de genolls a terra i es va començar a lamentar.

-Que estúpid que he estat! –deia-. Com he pogut demanar un do tan absurd? Si no hagués estat tan cobdiciós, ara la meva filla continuaria al meu costat!

De fet, també Mides estava a punt de morir, perquè no podia ni menjar ni beure. Si tocava el pa per dur-se'l a la boca, el pa es transformava en or, i el mateix passava amb l'aigua quan fregava els seus llavis. Mides va començar a plorar, i va notar que les llàgrimes que vessava es convertien en roquetes d'or. Desesperat, va córrer a buscar Dionís i es va agenollar als seus peus.

-Salva'm, per pietat! –li va suplicar-. Pren-me el do que m'has concedit o em moriré!

Dionís, en comptes d'enfadar-se, es cargolava de riure.

-T'has comportat com un estúpid, Mides –li va dir-, però t'ajudaré. Si vols salvar la vida, banya't a la font on neix el riu Pactol i perdràs a l'instant el do que t'he donat. I fes el mateix amb la teva filla, si és que vols que torni a abraçar-te.

Mides va seguir les instruccions de Dionís, i així va aconseguir salvar-se i recuperar la seva filla. **OVIDI**

Ulisses i el cavall de Troia

Els grecs havien declarat la guerra a Troia, i feia deu anys que estaven acampats davant les portes de la ciutat. Una vegada i un altra, van intentar assaltar-ne els murs, però Troia semblava inexpugnable, i finalment el desànim es va acabar estenent entre els soldats grecs i entre els seus mateixos capitans. Deu anys lluny de casa, sense veure les seves dones i els seus fills, era massa temps.

Amb tot, hi havia un capità que continuava esperançat en la victòria. Era Ulisses, el rei de la petita illa d'Ítaca. Ulisses tenia fama d'astut i mentider, però també de valent i tenaç. I és que mai, en cap circumstància, no es rendia. Mentre els seus companys s'abandonaven a la tristesa, Ulisses buscava obsessivament una estratègia per conquerir Troia.

Un dia, per fi, se li va ocórrer una bona idea. De fet, va ser Atena qui la hi va proporcionar: convertida en una brisa subtil, la deessa es va acostar a Ulisses i li va murmurar a cau d'orella l'estratagema que necessitava. Ulisses es va reunir de seguida amb els altres capitans grecs i els va dir que sabia com conquerir la ciutat.

-No pot fallar- va dir.

En sentir allò, Agamèmnon, el cap suprem de les tropes gregues, va saltar d'emoció.

-Què vols que fem?- va preguntar a Ulisses.

-Aixecar el campament: marxem!

Agamèmnon va quedar desconcertat.

-Però és que has perdut el seny?- va dir-. De debò creus que hem de tornar a casa? Fas broma, oi?

-Pots estar segur que no- va respondre Ulisses-: ni faig broma ni estic boig. Abandonar el campament és només el primer pas del meu pla....Veuràs, l'estratègia que he pensat és que... Ulisses va descriure el seu pla fil per randa. Agamèmnon el va escoltar amb atenció, sense immutar-se, però quan Ulisses va acabar de parlar, va proclamar amb un somriure franc:

-És una idea magnífica!

Tres dies després, a l'alba, quan els troians van guaitar la planura que s'estenia davant de la seva ciutat, no es van poder creure allò que veien. Els grecs havien aixecat el campament i a la llunyania, prop de l'horitzó, una filera de naus desfilava en direcció a l'oest. Deífob, que era un dels fills del rei de Troia, va exclamar amb alegria:

-Els grecs s'han rendit! Han aixecat el campament i tornen cap a Grècia!

La notícia es va propagar de seguida per tota la ciutat. La gent saltava d'alegria quan s'assabentava que els grecs se n'havien anat, i un clamor d'entusiasme es va estendre per totes les cases i tots els palaus de Troia. Ningú no entenia què podia haver passat perquè l'enemic se n'hagués anat d'una manera tan precipitada. Potser els grecs havien assumit que mai no podrien conquerir Troia? En qualsevol cas, la guerra s'havia acabat! S'havien acabat els rius de sang, els crits de dolor dels ferits, el plor impotent de les mares que veien morir els seus fills davant dels murs de la ciutat!

De sobte des del capdamunt de la muralla, un dels sentinelles de Troia va assenyalar un punt de la planura i va cridar:

-Mireu, els grecs han deixat alguna cosa abandonada al seu campament!

En efecte, en mig de les restes del campament es distingia una escultura de grans dimensions. El rei Príam la va voler examinar de prop, i va sortir de la ciutat acompanyat per alguns dels seus fills i per la major part dels nobles de Troia. En acostar-s'hi, es van adonar que l'escultura era un cavall de fusta enorme, alt com el pal d' un vaixell. Era tant bonic que els troians el van mirar fascinats durant una bona estona. El rei Príam es va acariciar la barba blanca i va dir:

-Han talat milers de pins per construir-ho...

El cavall estava pintat de color groc brillant, excepte la crinera, que havien tenyit d' un vermell encès que recordava el color del foc. Perquè l' estructura fos més bella, li havien incrustat maragdes als ulls i fragments d' ivori a les corretges, hi havia posat unes grans ferradures de bronze, que desprenien una brillantor engegadora. Al davant del cavall hi havia un cartell que deia:

“Aquest regal dels grecs és una ofrena dedicada a Atena perquè ens permeti tornar sans i estalvis a casa”.

-És una ofrena per Atena... - va dir Deífob.

-Els grecs adoren Atena – va explicar Príam-. No s'haurien atrevit a embarcar-se sense fer-li abans una ofrena.

-Si el cavall és una ofrena, no el podem destruir... - va advertir un dels nobles de Troia.

-Tens raó... - va assentir Deífob-. Caldrà portar-lo a l' interior de la ciutat i deixar-lo davant del temple d' Atena. Altrament, la deessa ens castigarà sense pietat...

Tots els presents van estar d' acord amb Deífob: Ara que la guerra s'havia acabat, no convenia molestar Atena. De manera que els Troians van arrossegar el cavall a l'interior de la ciutat amb l' ajut d' unes grans sogues, i ja estaven a punt de

travessar les portes de la muralla, quan va sonar una veu esborronadora que cridava:

-Deixeu el cavall fora de Troia! Segur que amaga algun engany!
O és que potser ignoreu que els grecs són uns tramposos?

La dona que cridava era una de les filles de Príam: la jove Cassandra.

-Si entreu aquest cavall a Troia -va insistir-, la mort i la devastació s' estendran per tota la ciutat!

-No diguis poca-soltades, Cassandra! - va replicar un dels homes que estiraven el cavall.

-Deixa d'alarmar a la gent! -van cridar uns altres-. La guerra s'ha acabat! No podem ofendre a Atena deixant-li el cavall fora de la ciutat!.

Finalment, ningú no va fer cas de Cassandra. I el més curiós era que aquella noia tenia el do de l'endevinació. Però els déus l'havien castigada negant-li la capacitat de convèncer la gent, i per això ningú a Troia prestava atenció als seus vaticinis. El cavall, doncs, va ser arrossegat fins a l' interior de la ciutat, i el van deixar a les portes del temple d'Atena.

Els troians van dedicar la resta del dia a menjar, beure, cantar i ballar per celebrar l' acabament del setge. Quan es va fer fosc, es van ficar al llit pensant que,després de molt temps, aquella podria ser una nit tranquil·la.

El silenci va quedar trencat per un crit que provenia de l' interior del cavall de fusta.

-Companyys, ha arribat l'hora!

Era la veu d' Ulisses. Va sonar alegre, i tenia motius per estar content, perquè era evident que el seu pla havia sortit bé. I és que el cavall era en realitat un parany:

tenia el ventre buit, i s'hi havien amagat Ulisses i vint guerrers més per entrar en secret a Troia. Durant tot el dia, havien estat en silenci, suportant amb resignació la calor asfixiant. Però, quan es van acabar les celebracions i van pensar que tothom dormiria, Ulisses i els seus companys van sortir de l'escultura i, en silenci, van anar fins a les portes de la muralla i les van obrir de bat a bat, perquè els soldats grecs, armats fins a les dents, poguessin entrar a Troia.

La destrucció va arribar a tots els racons de la ciutat. Els grecs van rebentar les portes dels palaus, van cremar els temples, van donar mort a tots aquells que els van fer front i van matar el rei Príam travessant-li el ventre amb una espasa. Quan Troia va quedar destruïda pels grecs es van embarcar rumb a la seva pàtria, ignorant que no tots hi arribarien i que alguns tardarien molt a tornar a trepitjar casa seva.

HOMER

La llegenda del cor menjat

Heu de saber que a Provença, segons expliquen els provençals, hi vivien dos nobles cavallers anomenats Guillem de Rosselló i Guillem de Cabestany cadascun dels quals posseïen cadascun castells i vassalls. I com que tant l'un com l'altre eren molt valents amb les armes, acostumaven a anar sempre junts als torneigs, a les justes o a qualsevol altre fet d'armes vestits amb el mateix distintiu. I tot i que cadascú vivia al seu castell i que entre l'un i l'altre hi havia una quinzena de quilòmetres, succeí que Guillem de Cabestany, malgrat l'amistat i la companyonia que els unia, s'enamorà perdudament de la bella i amorosa dona de Guillem de Rosselló, i tant i tant li ho va fer notar, que la dona se'n va acabar adonant; i tenint-lo per un cavaller molt valerós li va agradar i començà a estimar-lo tant que no desitjava cap altra cosa que ell ni esperava res més que ser sol·licitada per ell; i així succeí al cap de poc temps, i junts s'estimaren molt una vegada i una altra.

I com que no actuaven gaire discretament, succeí que el marit se n'assabentà i se sulfurà, de tal manera que el gran amor que sentia per Cabestany el canvià per odi mortal; però el va saber tenir amagat millor que no pas havien sabut fer-ho els dos amants amb el seu amor, i ras i curt va decidir de matar-lo. Llavors, determinat com estava Rosselló, s'anuncià un gran torneig a França i ho comunicà a Cabestany i li féu dir que, si volia, que anés a veure'l al seu castell i així junts decidirien si hi volien anar i com. Cabestany, contentíssim, va respondre tot seguit que l'endemà al vespre aniria a sopar amb ell.

Rosselló, en sentir-ho, va pensar que havia arribat el moment de matar-lo i, ben armat, l'endemà, amb alguns dels seus, muntà a cavall cap a un bosc a un parell de quilòmetres del castell i es

posà a vigilar per on havia de passar Cabestany. I quan ja l'havia esperat una bona estona, el va veure venir desarmat acompanyat de dos dels seus també desarmats, com aquell que no tem res; quan el va veure arribar on ell volia, enfellonit i ple de rancor, brandant una llança se li tirà a sobre cridant:

-Traïdor, ets home mort!

I dir això i clavar-li la llança fou tot u. Cabestany, sense poder ni defensar-se ni dir cap paraula, traspassat per aquella llança, va caure a terra i al cap de poc morí. Els seus que l'acompanyaven, sense saber qui ho havia fet, giraren cua amb els seus cavalls i tan de pressa com pogueren fugiren cap al castell del seu senyor. Rosselló va desmuntar i amb un ganivet obrí el pit de Cabestany i amb les pròpies mans li'n va treure el cor i, fent-lo embolicar amb una banderola de llança, va manar a un dels seus que el portés; i havent manat que ningú fos tan valent que gosés parlar-ne, tornà a muntar i ja era fosc que tornà al castell.

La dona, que havia sentit dir que Cabestany havia d'anar-hi a sopar i que l'esperava amb tot desig, en no veure'l arribar s'estranyà i digué al marit:

-I com és, senyor, que Cabestany no ha vingut?

El marit respongué:

-Dona, m'ha fet saber que no podrà ser aquí fins demà.

Per la qual cosa la dona restà una mica contrariada.

Rosselló, un cop va haver desmuntat, va fer cridar el cuiner i li digué:

-Agafa el cor d'aquest senglar i fes-ne el millor i més saborós menjaret que sàpigues; i quan sigui a taula, me'l portes en una safata d'argent.

El cuiner l'agafà i hi posà tot l'art i tota la cura que pogué, el trossejà i l'assaonà amb bones espècies i en féu una llepolia molt bona.

Guillem, quan va ser l'hora, s'assegué a taula amb la seva dona. Va arribar el menjar, però ell, a causa del delicte que havia comès i amb mal de consciència, va menjar poc. El cuiner li feu portar la llepolia, la qual ell va fer posar davant la dona, mostrant-se desganat però lloant-li molt. La dona, que la gana no l'havia perduda, en començà a menjar i ho trobà molt bo; per això se'l menjà tot.

Quan el cavaller va haver vist que la dona se l'havia menjat tot, va dir:

-Dona, que us n'ha semblat d'aquest plat?

La dona respongué:

-Senyor, la veritat és que m'ha agradat molt.

-Déu me'n guard –va dir el cavaller-, però us crec, i no m'estranya que mort us hagi agradat allò que viu us va agradar més que cap altra cosa.

La dona, en sentir això, reflexionà un moment; després va dir:

-Com dieu? Què és això que m'heu fet menjar?

El cavaller respongué:

-El que heu menjat era veritablement el cor de Guillem de Cabestany, el qual vós, com a femella deslleial, tant estimàveu; i sapigheu que ell ha estat mort del cert, perquè jo mateix ahir l'hi vaig arrencar del pit amb aquestes mans poc abans de tornar.

La dona, en sentir això d'aquell a qui estimava més que cap altra cosa, no cal dir com s'adolorí i al cap d'una estona digué:

-Vós heu fet allò que ha de fer tot cavaller deslleial i malvat; perquè si jo, sense ell forçar-me, l'havia fet senyor del meu amor i vós us en sentíeu ultratjat, era jo i no ell qui havia de dur la pena. Però que Déu no vulgui que sobre d'aquesta menja tan noble, com ho ha estat el cor d'un home tan valeros i un cavaller tan cortès com ho fou Guillem de Cabestany, no n'hi vagi mai cap altra!

I posada dempeus, sense pensar-s'ho, es va llençar per una finestra que hi havia darrera seu. La finestra era molt alta, per la qual cosa quan la dona va caure no sols morí sinó que quedà tota rebentada. Guillem, en veure-ho, quedà molt torbat i trobà que havia fet mal fet; i tement tant els pagesos com el comte de Provença, va fer ensellar el seus cavalls i fugí.

L'endemà al matí s'escamparen els fets per tota la contrada, i la gent del castell, amb gran dolor i plany, recolliren els dos cossos i els posaren en una mateixa sepultura de l'església del castell, i a sobre hi escrigueren versos que explicaven qui eren els sepultats allà dins i la manera i el perquè de la seva mort.

BOCACCIO

LA VIDA QUOTIDIANA

EL REGAL DEL REIS (O. Henry)

LA MALALTA, O L'ENLLITADA (P. Highstmih)

El regal de Reis

Un dòlar amb vuitanta-set centaus. Això era tot. I d'aquests centaus, encara seixanta eren en penics. Penics estalviats d'un a un o de dos en dos, a base de regatejar amb l'adroguera, el verdulaire i el carnisser fins a ruboritzar-se amb la callada acusació de parsimònia que suposaven uns tractes tan gasius. Tres cops els va comptar, la Della. Un dòlar i vuitanta-set centaus. I l'endemà era Nadal.

Realment no hi havia altre remei que deixar-se caure en el petit i tronat sofà i posar-se a plorar. I això és el que va fer, la Della. Cosa que incita a la reflexió moral que la vida està feta de sanglots, sospirs i llàgrimes. Però sobretot de sospirs.

Mentre la mestressa va passant de mica en mica de la primera escena a la segona, donem un cop d'ull a la casa. Un d'aquests pisos moblats, de vuit dòlars la setmana. No és ben bé que fos indescriptible, però no hi ha dubte que la misèria imperant feia que la patrulla de desnonament hi tingués clavada la vista.

Al vestíbul de l'entrada de baix hi havia una bústia on ningú no deixaria cap carta, i un timbre elèctric que cap dit podia fer sonar. També, pertanyent a aquell timbre, hi havia enganxada una etiqueta amb el nom "Mr. James Dillingham Young".

Els Dillingham s'havien instal·lat en aquella casa feia temps, quan travessaven un període de prosperitat, en què el cap de família guanyava trenta dòlars a la setmana. Ara, però, quan els ingressos havien quedat reduïts a vint dòlars, les lletres del "Dillingham" tenien un aspecte tot borrós, com si estiguessin meditant la conveniència de convertir el rètol en una inicial modesta i sense pretensions. Però sempre que Mr. James

Dillingham Young tornava a casa i obria la porta del pis, Mrs. James Dillingham Young, que ja us ha estat presentada amb el nom de Della, l'acollia amb tot d'abraçades i petons mentre li deia "Jim". Tot això està molt bé.

La Della va deixar de plorar i es va dedicar a empolvorar-se les galtes. Després es va abocar a la finestra i va contemplar melangiosament un gat gris que es passejava per una tanca grisa en un pati gris. L'endemà seria Nadal, i només tenia un dòlar amb vuitanta-set centaus amb què comprar un regal per a en Jim. Havia passat mesos estalviant cada penic que podia, i total per això. Amb vint dòlars a la setmana no es podia pas fer gran cosa. Les despeses havien estat més elevades del que havia calculat. Sempre ho són.

Només un dòlar amb vuitanta-set per comprar-li un regal a en Jim. El seu Jim. Tantes hores felices com havia passat pensant en alguna cosa del seu gust. Alguna cosa preciosa, autèntica, de qualitat... alguna cosa que, si més no, mereixés l'honor de pertànyer a en Jim.

Entre les dues finestres de l'habitació hi havia un mirall de paret. És possible que hàgiu vist miralls d'aquesta mena en pisos de vuit dòlars. Una persona escanyolida i àgil, observant la seva imatge reflectida en una ràpida seqüència de franges longitudinals, pot obtenir una idea força precisa del seu aspecte. La Della, com que era molt esvelta, havia arribat a dominar el difícil art d'emmirallar-s'hi.

De cop i volta es va apartar de la finestra i es va plantar davant el mirall. Els ulls li brillaven i feien pampallugues, però en cosa de vint segons la seva cara havia perdut el color. Amb un gest ràpid es va desfer els cabells i va deixar que li caiguessin per les espatlles.

Ara bé, el Dillingham Young tenien dues coses de les quals tots dos se sentien cofois de debò. L'una era el rellotge d'or d'en Jim, un rellotge de butxaca que havia pertangut al seu pare i al seu avi. L'altra era la cabellera de la Della. Si la reina de Saba hagués viscut al seu mateix replà, més d'un dia la Della s'hauria desfet els cabells per rentar-se'ls i s'hauria abocat a la finestra per eixugar-se'ls amb la brisa, i tot només per mostrar el poc valor que, comparades amb la seva cabellera, tenien les joies i els presents de Sa Majestat. I si el rei Salomó hagués estat, posem per cas, el conserge de l'edifici amb tots els seus tresors amuntegats al soterrani, cada cop que passés pel seu davant en Jim s'hauria tret el rellotge de la butxaca, només per veure com s'estirava els pèls de la barba, de pura enveja.

Com dèiem, l'esplèndida cabellera de la Della va quedar, doncs, escampada damunt les seves espatlles, onejant i refulgent com una cascada d'aigües fosques. Li arribava fins als genolls i es pot dir que l'embolcallava com un mantell. Tot seguit, amb un gest nerviós i ràpid, se la va tornar a recollir. Només va vacil·lar un moment, quan un parell de llàgrimes se li van escapar i van esclafar-se sobre la gastada catifa vermella.

Després es va posar la vella jaqueta fosca i el vell barret també fosc. I amb una revolada de faldilles i amb aquell esclat brillant encara als ulls, va sortir corrents de l'habitació i va baixar les escales que donaven al carrer.

Allà la Della es va aturar davant d'un cartell que deia: "Madame Sofronie. Articles de tota mena per als cabells". Va pujar les escales a correuita, i quan va arribar al pis que buscava es va quedar immòbil, panteixant. La Madame que va sortir a obrir-li la porta –ampla, massa blanca i glacial- tenia un aspecte que no es corresponia ben bé amb el nom de "Sofronie".

-Que em compraria els cabells? –va preguntar la Della.

-És clar que sí, bé en compro, de cabells, jo –va dir la Madame-. Tregui's el capell i deixi-me'ls-hi donar una ullada a veure com estan.

Es va desfer els cabells, que van caure com una cascada obscura.

-Vint dòlars –va dir la Madame, aixecant aquella mata de cabells amb mà experta.

-Doni-me'ls de seguida –va dir la Della.

Les dues hores següents van passar volant com un somni de color de rosa!! Disculpeu aquesta metàfora gastada. La Della va anar de botiga en botiga, escorcollant-les totes, en cerca d'un regal per a en Jim.

Per fi va trobar allò que buscava. De ben segur que havia estat fabricat per a en Jim i per a ningú més. No n'hi havia cap altre com aquell en cap de les botigues, i les havia regirades totes, una per una. Era una cadena de rellotge, de platí, de disseny senzill i sobri, que proclamava el seu valor en el material en si, només pel que era, i no amb els adorns inútils, com tot allò que és bo de veritat. Es pot dir que era una cadena digna del rellotge d'en Jim. Era exactament com ell. Discreció i valor: aquests qualificatius s'adeien a tos dos. Li van cobrar vint-i-un dòlars, i se'n va tornar a casa amb els vuitanta-set centaus. Amb aquella cadena col·locada en el seu rellotge, en Jim podria mirar l'hora a cada moment, estigués amb qui estigués. Per boníssim que fos el seu rellotge, en els últims temps en Jim se'l mirava de cua d'ull a causa del vell cordó de cuir que feia servir en comptes d'una cadena.

Quan la Della va arribar a casa, la seva embriaguesa va deixar pas a una certa prudència i moderació. Va treure els molls per als cabells, va encendre el gas i es va posar a reparar els desperfectes que la generositat i l'amor havien causat en la seva

persona. Cosa que sempre representa, estimats amics, una feinada enorme, una tasca veritablement titànica.

Al cap d'uns quaranta minuts tenia el cap cobert de minúsculs i atapeïts rínxols que li donaven un divertit aspecte de col·legiala que fa campana. Llavors es va contemplar al mirall durant una bona estona, amb deteniment i ull crític.

“Suposant que en Jim no em mata abans de mirar-me per segona vegada –es va dir a ella mateixa-, dirà que semblo ben bé una corista de parc d'atraccions. Però què podia fer sinó? Què podia fer, pobra de mi, amb un dòlar i vuitanta-set centaus?”.

A les set el cafè era a punt, i la paella, col·locada prop del fogó calent, estava preparada per fregir-hi costelles.

En Jim acostumava a ser sempre molt puntual. Amb la cadena de butxacó dins la mà closa i estrenyent-la ben fort, la Della es va asseure al racó de la taula, prop de la porta per on ell sempre solia entrar. Aviat va sentir els seus passos al capdavant de l'escala, quan pujava el primer tram, i es va posar molt pàl·lida per un moment. Tenia el costum de dir pregàries en silenci, referides a les coses més insignificants de cada dia, i en aquell moment murmurava: “Déu meu, fes que em trobi encara... guapa”.

La porta es va obrir i en Jim va entrar i la va tancar darrere seu. Estava amagrit i tenia un aspecte molt preocupat. Pobre noi, només tenia vint-i-dos anys, i ja havia de portar tot el pes d'una família! Necessitava un abric nou i anava sense guants.

Quan va ser dins, en Jim es va quedar palplantat com un *setter* que enuma el rastre d'una guatlla. Tenia els ulls fets en la Della, i hi havia en ells una expressió que ella no va aconseguir desxifrar i que la intimidaven. No era pas ira, ni tampoc sorpresa, ni desaprovació, ni horror, ni cap dels sentiments per als quals

s'havia preparat. Es limitava a mirar-se-la de fit a fit amb aquella expressió peculiar a la cara.

La Della va saltar de la cadira i va anar corrents cap a ell.

-Jim, xato, no em miris així –va cridar ella-. M'he fet tallar els cabells i me'ls he venut perquè no hauria pogut suportar que passés aquest Nadal sense fer-te un regal. Ja em tornaran a créixer... no t'hi amoïnis, eh? No tenia altre remei que fer-ho. A mi em creixen molt de pressa, els cabells. Ara desitja'm un “Bon Nadal” i passem-ho bé. No et pots imaginar quin regal tan maco, quina cosa tan bonica, tan preciosa, t'he comprat.

-Que t'has tallat els cabells? –va aconseguir preguntar en Jim finalment, com si no entengués encara el que passava ni el que estava veient, tot i l'enorme esforç mental que acabava de fer.

-Me'ls he tallats i me'ls he venuts –va dir la Della-. Però, eh que t'agrada igual de totes maneres? Continuo essent la mateixa, oi?

En Jim va llençar una llambregada de curiositat per l'habitació.

-Dius que t'has tallat els cabells? –va dir ell, amb una cara mig idiota.

-És inútil que els busquis –va dir la Della-. Els he venuts, ja t'ho he dit... els he venuts i fora. Però avui és la vigília de Nadal. Sigues bo amb mi, estimat, que els he venuts per tu. Potser els cabells del meu cap estaven numerats –va prosseguir amb una sobtada i tendra serenitat-, però ningú no podrà comptar mai el meu amor per tu. Què et sembla si fregeixo les costelles, Jim?

Tot d'un plegat, va semblar que en Jim despertava del seu èxtasi. Va abraçar la seva Della. Contemplem, per un espai de deu segons, amb mirada discreta, algun objecte irrellevant en una altra direcció. Vuit dòlars a la setmana o un milió l'any... quina diferència hi ha? Un matemàtic o un individu enginyós us

donaran una resposta equivocada. Els Reis Màgics portaven regals molt valuosos, però aquest no hi figurava pas. Aquesta obscura afirmació ja s'aclarirà més endavant.

En Jim es va treure un paquet de la butxaca de l'abric i el va dipositar damunt la taula.

-Ei, Dell, no vull que m'interpretis malament –va dir ell-. No hi ha cap manera de tallar-se els cabells o d'afaitar-se o de rentar-se el cap que aconseguixi que la meva dona m'agradi menys. Però si desemboliques aquest paquet veuràs per què al principi m'he quedat sense dir res.

Un dits blancs i destres van deslligar el cordill i estripar el paper. I llavors es va sentir un xisclle d'èxtasi i d'alegria; i després, de cop i volta, es va produir una ràpida mutació, molt habitual en les dones, en llàgrimes i gemecs histèrics, per als quals va caldre recórrer als poders consoladors del cap de casa.

Perquè allà, damunt la taula, hi havia les pintes: el joc de pintes –la del darrere i la del costat- que la Della havia adorat i anhelat durant un temps en un aparador de Broadway. Unes pintes precioses, de carei autèntic, amb les vores adornades de brillants: precisament del color que més li esqueia a la seva desapareguda cabellera. Es tractava d'unes pintes cares, ella ho sabia, i havia desitjat amb deliri poder-les tenir, encara que sense la més petita esperança d'aconseguir-ho mai. I ara eren seves. Però les trenes que havien de dur aquells adorns tan cobejats ja no existien.

Amb tot, se les va posar a la falda, i per fi va ser capaç d'alçar els ulls, amb una mirada trista i apagada, i va dir somrient:

-Em creix tan de pressa, el cabell, Jim!

I aleshores la Della va fer un bot com un gat escaldat i va cridar:

-Oh, oh!

En Jim no havia vist encara el seu magnífic regal. Amb ansietat, ella l'hi va mostrar. Sobre la palma de la mà oberta, el pàl·lid metall preciós semblava resplendir com si fos un reflex del seu esperit radiant i apassionat.

-No et sembla superelegant, Jim? He hagut de recórrer la ciutat de punta a punta per trobar-la. Ara hauràs de mirar l'hora cent cops cada dia. Dóna'm el rellotge. Vull veure com li escau.

En lloc d'oobeir, en Jim es va estirar en el sofà, es va posar les mans al clatell i va somriure:

-Dell –va dir-, deixem ara en segon terme els nostres regals de Nadal. Són massa preciosos per fer-los servir en aquest moment. M'he venut el rellotge per aconseguir diners per comprar-te les pintes. I ara, què et sembla si posesis les costelles al foc?

Els Reis Màgics, com ja sabeu, eren uns savis –uns homes extraordinàriament savis- que van portar regals al nen Jesús del pessebre. Ells van inventar l'art de fer regals per Nadal. Com que eren savis, els seus regals sens dubte també ho eren, i potser fins i tot es podien canviar en cas de tenir-los repetits. Us he explicat aquí, com he pogut, la irrellevant història de dos caps de pardal que viuen en un pis i que, de la manera més absurda, van sacrificar, l'un per l'altre, els dos millors tresors de la llar. Tanmateix, en unes últimes paraules adreçades als savis d'avui dia cal dir que, de tots aquells que ofereixen i reben regals, els que són com ells són sens dubte els més savis. A tot arreu són els més savis. Són els Reis Mags.

O. HENRY

La malalta, o l'enllitada

Havia caigut una vegada mentre esquiva a Chamonix amb el seu promès, ara fa deu anys. La lesió tenia alguna cosa a veure amb l'esquena. Els metges no hi van saber trobar res, ningú no veié res d'anormal en la seva esquena, però segons ella l'esquena li continuava fent mal. La realitat és que mai no estava segura de conservar un home a menys que fingís una lesió, i una lesió tinguda amb ell. Però Philippe n'estava molt, d'enamorat, i per tant no li hauria caigut fer tanta comèdia. Tanmateix, atrapar-lo amb fermesa i, a més, assegurar-se una vida d'oci —és a dir, passar la resta dels seus dies còmodament estirada al llit, o com li plagués fer-ho— no deixava de ser un guany important. ¿Quantes dones podien pescar un home per tota la vida, a canvi de no res, ni de tan sols cuinar-li, i a més a més ser mantingudes per sempre més a tot tren?

Alguns dies s'aixecava d'avorriment. Quan feia sol, de tant en tant es llevava, però no sempre. Si no en feia i semblava que plouria, Christine no es trobava gens bé i es quedava al llit. Llavors, el seu marit, en Philippe, havia d'anar a comprar i després no li quedava altre remei que posar-se a cuinar. Aquells dies Christine només sabia parlar de «com» es trobava. Obsequiava tots aquells qui la visitaven amb un llarg relat d'injeccions, pastilles i dolors d'esquena que l'havien mantingut desperta tota la nit del dimecres, i de com segurament plouria per la manera com se sentia. Però sempre que s'acostava l'agost es trobava millor, perquè llavors sabia que marxaria a Cannes amb en Philippe. Amb tot, les coses podien no anar del tot bé a principis d'agost, i llavors Philippe havia de contractar una ambulància per anar a Orly, i un avió especial que els dugués a Niça. Un cop a Cannes, sempre es trobava prou bé

com per baixar a la platja cada matí a les onze, nedar una estona amb l'ajuda d'un flotador, i fer un bon dinar. Però a finals d'agost, a París, sofria una forta recaiguda a causa de l'excitació estiuenca, tots aquells àpats abundants i l'esforç físic en general, i un cop més es veia obligada a fer llit, amb bronzejat inclòs. Als qui la visitaven, de tant en tant els mostrava unes cames ben morenes, i llavors sospirava de records de Cannes mentre es tornava a tapar immediatament amb la manta. Setembre anunciava ja el començament del trist hivern. Philippe no podia dormir amb ella —tot i que ell realment pensava que es mereixia alguna cosa més pel molt que havia treballat per poder pagar les incomptables factures de metges, radiòlegs i farmàcies. S'hauria d'enfrontar amb un nou hivern solitari, però aquest cop ni ho podria fer en la mateixa habitació que ella, sinó en la del costat.

—I pensar que jo soc el causant de tot això — deia Philippe a un dels seus amics— per haver-la portat a Chamonix.

—Però per què sempre que arriba l'agost es troba millor? —va replicar-li l'amic—. Tu t'ho creus, que és una malalta de debò? Rumia, home, per Déu. Philippe, certament, començà a reflexionar, ja que eren bastants els amics que li ho havien dit. Això li agafà molts anys, concretament molts agostos a Cannes (a un preu que excedia de molt els estalvis d'onze mesos sencers) i molts hiverns dormint gairebé sempre a la «cambra dels hostes», i no amb la dona que ell estimava i desitjava. A l'últim, durant l'onzè estiu a Cannes, Philippe arplegà tot el seu coratge. Nedà mar endins darrera de Christine amb una agulla entre els dits. Llavors va clavar-la-hi i féu dos forats, un a cada costat del flotador. No estaven massa lluny de la costa, l'aigua sols els cobria una mica els caps. Philippe no es trobava en bona forma. No sols s'estava tornant calb, fet que en una circumstància com aquesta no tenia la menor importància, sinó que començava a tenir una panxeta considerable, la qual cosa ell creia que no hauria passat si durant aquests últims deu anys haguessin fet normalment l'amor. Amb tot, va aconseguir

d'enfonsar-la, per bé que no li fou fàcil de mantenir l'equilibri. Els seus confusos moviments van semblar, a les poques persones que ho veieren, els d'una persona que intentava salvar-ne una altra que s'ofegava. I, és clar, això fou el que va explicar a la policia i a tothom que li ho demanava. Christine, tot i que tenia suficient greix per flotar, s'enfonsà com un tros de plom. Tret de les despeses de l'enterrament, Christine no va suposar cap pèrdua més per a Philippe. De seguida desaparegué la panxeta que tenia i, amb gran sorpresa seva, es trobà en una immillorable posició econòmica. Els amics van felicitar-lo d'una manera cortesa i abstracta. No podien dir-li: «Gràcies a Déu que t'has desfet d'aquesta filla de puta», però s'hi acostaven tant com podien. Al cap de sis mesos, va trobar una noia molt simpàtica, plena d'energia, a qui li encantava cuinar i fer l'amor amb ell. A Philippe, fins i tot el cabell va tornar a créixer-li.

P. HIGHSMITH, *Petits contes misògins*

MISTERI I TERROR

LA PATA DE PALO, J. ESPRONCEDA

LA MIGALA, J.J ARREOLA

EL COR DELATOR, EDGAR ALLAN POE

CORDERO ASADO, ROALD DAHL

La pata de palo

Voy a contar el caso más espantable y prodigioso que buenamente imaginarse puede, caso que hará erizar el cabello, horripilarse las carnes, pasmar el ánimo y acobardar el corazón más intrépido, mientras dure su memoria entre los hombres y pase de generación en generación su fama con la eterna desgracia del infeliz a quien cupo tan mala y tan desventurada suerte. ¡Oh cojos!, escarmentad en pierna ajena y leed con atención esta historia, que tiene tanto de cierta como de lastimosa; con vosotros hablo, y mejor diré con todos, puesto que no hay en el mundo nadie, a no carecer de piernas, que no se halle expuesto a perderlas.

Érase que en Londres vivían, no ha medio siglo, un comerciante y un artífice de piernas de palo, famosos ambos: el primero, por sus riquezas, y el segundo, por su rara habilidad en su oficio. Y basta decir que esta era tal, que aun los de piernas más ágiles y ligeras envidiaban las que solía hacer de madera, hasta el punto de haberse hecho de moda las piernas de palo, con grave perjuicio de las naturales. Acertó en este tiempo nuestro comerciante a romperse una de las suyas, con tal perfección, que los cirujanos no hallaron otro remedio más que cortársela, y aunque el dolor de la operación le tuvo a pique de expirar, luego que se encontró sin pierna, no dejó de alegrarse pensando en el artífice, que con una de palo le habría de librar para siempre de semejantes percances. Mandó llamar a Mr Wood al momento (que este era el nombre del estupendo maestro pernero), y como suele decirse, no se le cocía el pan, imaginándose ya con su bien arreglada y prodigiosa pierna que, aunque hombre grave, gordo y de más de cuarenta años, el deseo de

experimentar en sí mismo la habilidad del artífice le tenía fuera de sus casillas. No se hizo esperar mucho tiempo, que era el comerciante rico y gozaba renombre de generoso.

—Míster Wood — le dijo, felizmente necesito de su habilidad de usted.

—Mis piernas - repuso Wood - están a disposición de quien quiera servirse de ellas.

—Mil gracias; pero no son las piernas de usted, sino una de palo lo que necesito.

—Las de ese género ofrezco yo - replicó el artífice -, que las mías, aunque son de carne y hueso, no dejan de hacerme falta.

—Por cierto que es raro que un hombre como usted que sabe hacer piernas que no hay más que pedir, use todavía las mismas con que nació.

—En eso hay mucho que hablar; pero al grano: usted necesita una pierna de palo, ¿no es eso?

—Cabalmente — replicó el acaudalado comerciante-. Pero no vaya usted a creer que se trata de una cosa cualquiera, sino que es menester que sea una obra maestra, un milagro del arte.

—Un milagro del arte, ¡eh! - repitió míster Wood.

—Sí, señor, una pierna maravillosa y cueste lo que costare.

—Estoy en ello; una pierna que supla en un todo la que usted ha perdido.

—No, señor; es preciso que sea mejor todavía.

—Muy bien.

—Que encaje bien, que no pese nada, ni tenga yo que llevarla a ella, sino que ella me lleve a mí.

—Será usted servido.

—En una palabra, quiero una pierna..., vamos, ya que estoy en el caso de elegirla, una pierna que ande sola.

—Como usted guste.

—Conque ya está usted enterado.

—De aquí a dos días —respondió el pernero - tendrá usted la pierna en casa, y prometo a usted que quedará complacido.

Dicho esto se despidieron, y el comerciante quedó entregado a mil sabrosas y lisonjeras esperanzas, pensando que de allí a tres días se vería provisto de la mejor pierna de palo que hubiera en todo el reino unido de la Gran Bretaña. Entretanto, nuestro ingenioso artífice se ocupaba ya en la construcción de su máquina con tanto empeño y acierto, que de allí a tres días, como había ofrecido, estaba acabada su obra, satisfecho sobremanera de su adelantado ingenio.

Era una mañana de mayo y empezaba a rayar el día feliz en que habían de cumplirse las mágicas ilusiones del despernado comerciante, que yacía en su cama muy ajeno de la desventura que le aguardaba. Faltábale tiempo ya para calzarse la prestada pierna, y cada golpe que sonaba a la puerta de la casa retumbaba en su corazón. «Ese será», se decía a sí mismo; pero en vano, porque antes que su pierna llegaron la lechera, el cartero, el carnicero, un amigo suyo y otros mil personajes insignificantes, creciendo por instantes la impaciencia y ansiedad de nuestro héroe, bien así como el que espera un frac nuevo para ir a una cita amorosa y tiene al sastre por embustero. Pero nuestro artífice cumplía mejor sus palabras, y ¡ojalá que no la hubiese cumplido entonces! Llamaron, en fin, a la puerta, y a

poco rato entró en la alcoba del comerciante un oficial de su tienda con una pierna de palo en la mano, que no parecía sino que se le iba a escapar.

—Gracias a Dios -exclamó el banquero-, veamos esa maravilla del mundo.

—Aquí la tiene usted —replicó el oficial— y crea usted que mejor pierna no la ha hecho mi amo en su vida.

—Ahora veremos— y enderezándose en la cama, pidió de vestir, y luego que se mudó la ropa interior, mandó al oficial de piernas que le acercase la suya de palo para probársela. No tardó mucho tiempo en calzársela. Pero aquí entra la parte más lastimosa. No bien se la colocó y se puso en pie, cuando sin que fuerzas humanas fuesen bastantes a detenerla, echó a andar la pierna de por sí sola con tal seguridad y rapidez tan prodigiosa, que, a su despecho, hubo de seguirla el obeso cuerpo del comerciante. En vano fueron las voces que este daba llamando a sus criados para que le detuvieran.

Desgraciadamente, la puerta estaba abierta, y cuando ellos llegaron, ya estaba el pobre hombre en la calle. Luego que se vio en ella, ya fue imposible contener su ímpetu. No andaba, volaba; parecía que iba arrebatado por un torbellino, que iba impelido de un huracán. En vano era echar atrás el cuerpo cuanto podía, tratar de asirse a una reja, dar voces que le socorriesen y detuvieran, que ya temía estrellarse contra alguna tapia, el cuerpo seguía a remolque el impulso de la alborotada pierna; si se esforzaba a cogerse de alguna parte, corría peligro de dejarse allí el brazo, y cuando las gentes acudían a sus gritos, ya el malhadado banquero había desaparecido. Tal era la violencia y rebeldía del postizo miembro. Y era lo mejor, que se encontraba algunos amigos que le llamaban y aconsejaban que

se parara, lo que era para él lo mismo que tocar con la mano al cielo.

—Un hombre tan formal como usted- le gritaba uno- en calzoncillos y a escape por esas calles, ¡eh!, ¡eh! Y el hombre, maldiciendo y jurando y haciendo señas con la mano de que no podía absolutamente pararse.

Alguno le tomaba por loco, otro intentaba detenerle poniéndose delante y caía atropellado por la furiosa pierna, lo que valía al desdichado andarín mil injurias y picardías. El pobre lloraba; en fin, desesperado y aburrido se le ocurrió la idea de ir a casa del maldito fabricante de piernas que tal le había puesto. Llegó, llamó a la puerta al pasar; pero ya había transpuesto la calle cuando el maestro se asomó a ver quién era. Solo pudo divisar a lo lejos un hombre arrebatado en alas del huracán que con la mano se las juraba. En resolución, al caer la tarde, el apresurado varón notó que la pierna, lejos de aflojar, aumentaba en velocidad por instantes. Salió al campo y, casi exánime y jadeando, acertó a tomar un camino que llevaba a una quinta de una tía suya que allí vivía. Estaba aquella respetable señora, con más de setenta años encima, tomando un té junto a la ventana del parlour y como vio a su sobrino venir tan chusco y regocijado corriendo hacia ella, empezó a sospechar si habría llegado a perder el seso, y mucho más al verle tan deshonestamente vestido. Al pasar el desventurado cerca de sus ventanas le llamó y, muy seria, empezó a echarle una exhortación muy grave acerca de lo ajeno que era en un hombre de su carácter andar de aquella manera.

—¡Tía!, ¡tía! ¡También usted!- respondió con lamentos su sobrino perniligero.

No se le volvió a ver más desde entonces, y muchos creyeron que se había ahogado en el canal de la Mancha al salir de la isla. Hace, no obstante, algunos años que unos viajeros recién

llegados de América afirmaron haberle visto atravesar los bosques del Canadá con la rapidez de un relámpago. Y poco hace se vio un esqueleto desarmado vagando por las cumbres del Pirineo, con notable espanto de los vecinos de la comarca, sostenido por una pierna de palo. Y así continúa dando la vuelta al mundo con increíble presteza la prodigiosa pierna, sin haber perdido aún nada de su primer arranque, furibunda velocidad y movimiento perpetuo.

Notas:

Relato contemporáneo realizado por un cojo.

J. ESPRONCEDA

La migala

La migala discurre libremente por la casa, pero mi capacidad de horror no disminuye.

El día en que Beatriz y yo entramos en aquella barraca inmundada de la feria callejera, me di cuenta de que la repulsiva alimaña era lo más atroz que podía depararme el destino. Peor que el desprecio y la conmiseración brillando de pronto en una clara mirada.

Unos días más tarde volví para comprar la migala, y el sorprendido saltimbanqui me dio algunos informes acerca de sus costumbres y su alimentación extraña. Entonces comprendí que tenía en las manos, de una vez por todas, la amenaza total, la máxima dosis de terror que mi espíritu podía soportar. Recuerdo mi paso tembloroso, vacilante, cuando de regreso a la casa sentía el peso leve y denso de la araña, ese peso del cual podía descontar, con seguridad, el de la caja de madera en que la llevaba, como si fueran dos pesos totalmente diferentes: el de la madera inocente y el del impuro y ponzoñoso animal que tiraba de mí como un lastre definitivo. Dentro de aquella caja iba el infierno personal que instalaría en mi casa para destruir, para anular al otro, el descomunal infierno de los hombres.

La noche memorable en que solté a la migala en mi departamento y la vi correr como un cangrejo y ocultarse bajo un mueble, ha sido el principio de una vida indescriptible. Desde entonces, cada uno de los instantes de que dispongo ha sido recorrido por los pasos de la araña, que llena la casa con su presencia invisible.

Todas las noches tiemblo en espera de la picadura mortal. Muchas veces despierto con el cuerpo helado, tenso, inmóvil, porque el sueño ha creado para mí, con precisión, el paso cosquilleante de la aralia sobre mi piel, su peso indefinible, su consistencia de entraña. Sin embargo, siempre amanece. Estoy vivo y mi alma inútilmente se apresta y se perfecciona.

Hay días en que pienso que la migala ha desaparecido, que se ha extraviado o que ha muerto. Pero no hago nada para comprobarlo. Dejo siempre que el azar me vuelva a poner frente a ella, al salir del baño, o mientras me desvisto para echarme en la cama. A veces el silencio de la noche me trae el eco de sus pasos, que he aprendido a oír, aunque sé que son imperceptibles.

Muchos días encuentro intacto el alimento que he dejado la víspera. Cuando desaparece, no sé si lo ha devorado la migala o algún otro inocente huésped de la casa. He llegado a pensar también que acaso estoy siendo víctima de una superchería y que me hallo a la merced de una falsa migala. Tal vez el saltimbanqui me ha engañado, haciéndome pagar un alto precio por un inofensivo y repugnante escarabajo.

Pero en realidad esto no tiene importancia, porque yo he consagrado a la migala con la certeza de mi muerte aplazada. En las horas más agudas del insomnio, cuando me pierdo en conjeturas y nada me tranquiliza, suele visitarme la migala. Se pasea embrolladamente por el cuarto y trata de subir con torpeza a las paredes. Se detiene, levanta su cabeza y mueve los palpos. Parece husmear, agitada, un invisible compañero.

Entonces, estremecido en mi soledad, acorralado por el pequeño monstruo, recuerdo que en otro tiempo yo soñaba en Beatriz y en su compañía imposible.

J.J ARREOLA

El cor delator

És veritat! Soc nerviós..., tremendament nerviós. Sempre ho he estat; però, per què dieu que sóc boig? La malaltia m'ha aguditzat els sentits, però no els ha destruït ni esmussat. De tots, el més agut era l'oïda. Jo he sentit totes les coses del cel i de la terra. I he sentit moltes coses de l'infern. Què, doncs, soc boig? Escolteu i observeu amb quin seny, amb quina calma us puc contar tota la història.

És impossible explicar com la idea se'm va ficar per primera vegada al cap; però un cop concebuda, em va perseguir de dia i de nit. De motiu, no n'hi havia cap. Tampoc no tenia res a veure amb la passió. Jo estimava el vell. No m'havia fet mai cap mal. Mai no em va insultar. No desitjava pas el seu or. Crec que era el seu ull! Sí, això era! Tenia un ull de voltor: un ull blau clar, amb un tel a sobre. Cada vegada que em mirava fixament, se'm glaçava la sang; i així, de mica en mica, molt gradualment, se'm va ficar al cap la idea de matar l'ancià i alliberar-me d'aquesta manera d'aquell ull per sempre més.

I aquesta és la qüestió. Us penseu que soc boig. Els bojos no saben res. Però m'hauríeu d'haver vist. Hauríeu d'haver vist amb quin seny vaig procedir, amb quina cautela, amb quina precaució, amb quina dissimulació vaig actuar! Mai no havia estat tan amable amb ell com la setmana abans de matar-lo. Cada nit, als volts de les dotze, treia la balda de la porta i l'obria..., oh, molt suaument! I aleshores, quan l'obertura era prou gran per al meu cap, hi introduïa una llanterna sorda, ben tancada, ben tancada, per tal que no es veiés gens de claror, i després hi ficava el cap. Oh, hauríeu rigut veient amb quina astúcia hi ficava el cap! El movia lentament, molt, molt lentament, per tal de no torbar el son del vell. Trigava ben bé una

hora a passar tot el cap per l'obertura, fins que podia veure l'ancià ajagut al seu llit. Ha! Hauria estat tan assenyat un boig? Llavors, quan tenia tot el cap dins la cambra, obria amb precaució la llanterna... oh!, amb quina cura, amb quina cura (perquè les frontisses grinyolaven una mica). L'obria just perquè un fil de llum caigués sobre l'ull de voltor. I això ho vaig fer durant set nits interminables, sempre a mitjanit, però sempre trobava l'ull tancat, i així m'era impossible de dur a terme el meu propòsit, perquè no era el vell qui em contrariava, sinó el seu ull maleït. I cada matí, quan el dia apuntava, entrava descaradament a la cambra li parlava valerosament, cridant-lo pel nom amb veu cordial i preguntant-li com havia passat la nit. Ja veieu, doncs, que hauria d'haver estat un vell molt perspicaç, per sospitar que cada nit, precisament a les dotze, l'observava mentre dormia.

La vuitena nit vaig obrir la porta amb més precaucions que de costum. La minutera d'un rellotge es mou més de pressa que no ho feia la meva mà. Mai com aquella nit no havia advertit la magnitud de les meves facultats..., de la meva sagacitat. Amb prou feines podia contenir la meva sensació de triomf. Pensar que era allà, obrint la porta, a poc a poc, i que ell ni tan sols no somiava les meves accions o els meus pensaments més secrets! Davant d'aquesta idea se'm va escapar una rialleta, i potser em va sentir, perquè es va bellugar de sobte dins el llit, com si s'hagués sobresaltat. Potser pensareu que em vaig retirar..., però no. La seva habitació era negra com la pega de tan espesses com eren les tenebres (perquè els finestrons estaven fermament tancats, per por dels lladres) i, per tant, sabia que ell no podia veure com obria la porta, de manera que vaig continuar empenyent-la una mica més, sempre una mica més.

Tenia el cap a dins i em disposava a obrir la llanterna, quan el meu polze relliscà damunt la tanca de ferro estanyat, i el vell es va incorporar al llit cridant:

—Qui hi ha aquí?

Em vaig quedar completament immòbil i no vaig dir res. Durant ben bé una hora no vaig moure ni un múscul, i en tota l'estona no vaig sentir que tornés a estirar-se. Continuava assegut al llit, escoltant, com jo havia fet una nit rere l'altra, escoltant els corcs dins la paret.

De sobte vaig sentir un lleu gemec, i vaig comprendre que es tractava d'un lament de terror mortal. No era pas un gruny de dolor o de pena, oh, no!, era el murmuri sord que escapa del fons d'una ànima oprimida per l'espant. Jo el coneixia bé, aquell murmuri. Moltes nits, precisament a mitjanit, quan tot el món dormia, sorgia del meu propi pit, aprofundint amb el seu ressò terrible els terrors que em consumien. Dic que el coneixia bé. Sabia el que sentia el vell i el compadia, per bé que, al fons del cor, me'n reia. Sabia que ell continuava despert des que, havent sentit el primer soroll, s'havia bellugat al llit. Els seus temors havien anat sempre en augment. Mirava de persuadir-se que no tenien fonament, però no podia. S'havia dit a si mateix: «No és res més que el vent dins la xemeneia. Un ratolí que corre pel terra», o bé: «Simplement un grill que canta». Sí, procurava de tranquil·litzar-se amb aquestes suposicions; però tot resultava inútil. Tot era inútil; perquè la Mort, que se hi acostava, havia passat pel seu davant com una enorme ombra negra i havia embolcallat la seva víctima. I era la influència fúnebre de l'ombra imperceptible el que li feia sentir —malgrat que no veiés ni escoltés res—, el que li feia sentir la presència del meu cap dins la cambra.

Després d'haver esperat una llarga estona, molt pacientment, sense sentir que s'estirés de nou, vaig decidir d'obrir una petita, una molt, molt petita escletxa a la llanterna. La vaig obrir furtivament, molt furtivament —no us podeu imaginar quant—, fins que, finalment, un únic i tènue raig, com el fil teixit per una aranya, va sortir per l'escletxa i va caure damunt el seu ull de

voltor.

L'ull era obert —totalment obert— i, en veure'l, em vaig posar furiós. El veia amb una perfecta nitidesa: tot d'un blau apagat, cobert amb un tel horrorós que em glaçava fins el moll dels ossos; però no podia veure ni la cara ni el cos del vell, perquè havia projectat el raig de llum, com si fos per instint, precisament sobre el lloc maleït.

I no us he dit ja que allò que confoneu amb la bogeria no és sinó una hiperestèsia deis sentits? Aleshores, dic, va arribar a les meves orelles una remor sorda, apagada, contínua, semblant a la que fa un rellotge embolicat amb cotó fluix. També coneixia perfectament aquell soroll. Eren els batecs del cor del vellard. Va excitar la meva fúria talment com el redoblament del tambor estimula el valor del soldat.

Però encara em vaig contenir i vaig continuar immòbil. A penes alenava. Aguantava ben quieta la llanterna. M'esforçava a mantenir el raig de llum fix sobre l'ull. Mentrestant, les palpitations infernals del cor eren cada vegada més fortes, més accelerades i més sonores. El terror del vell devia ser extraordinari! Els batecs, com he dit, es tornaven cada vegada més forts. Em senti bé? Ja us he dit que era nerviós: realment ho soc. I aleshores, al cor de la nit, enmig de l'espantós silenci d'aquella casa vella, aquell soroll tan estrany va fer que s'apoderés de mi un terror irresistible. Malgrat tot, durant uns minuts més em vaig contenir i vaig continuar quiet. Però els batecs es feien cada vegada més i més forts! Em semblava que m'esclataria el cor. I llavors una nova angoixa em va envair: algun veí podria sentir aquell soroll! Al vell, li havia arribat l'hora. Amb un fort udol, vaig obrir la llanterna i em vaig precipitar d'un salt dins la cambra. Ell va fer un xiscle..., només un. En un instant el vaig arrossegar fins a terra i vaig dipositar tot el pes del llit al seu damunt. Aleshores, en veure tan avançada la meua obra, vaig somriure alegrement. Durant uns minuts, però, el cor va continuar bategant amb un so ofegat. Amb tot, ara ja no em

turmentava; no el podrien sentir a través de les parets. Per fi, els batecs cessaren. El vell era mort. Vaig apartar el llit i vaig examinar el cadàver. Sí, era mort, completament mort. Li vaig posar la mà sobre el cor i la hi vaig deixar durant uns minuts. No batejava. Era completament mort. El seu ull ja no em turmentaria més.

Si encara penseu que soc boig, quan us descrigui les assenyades precaucions que vaig prendre per amagar el cos, ja no ho pensareu més. Avançava la nit i jo actuava de pressa, però en silenci. La primera cosa que vaig fer va ser desmembrar el cadàver. Li vaig tallar el cap, els braços i les cames.

Després vaig arrencar tres posts del terra de la cambra i ho vaig dipositar tot entre els suports que les fixaven. Finalment, vaig tornar a col·locar les fustes, amb tanta habilitat i destresa que cap ull humà —ni tan sols el seu— no hauria pogut descobrir-hi res d'anormal. No calia rentar res..., cap taca..., ni la més petita gota de sang. Havia estat molt meticulós en aquest aspecte. Tot havia anat a parar a un cubell... Ha, ha!

Un cop vaig haver enllestit totes aquestes operacions, ja eren les quatre..., i era tan fosc com a mitjanit. Quan el rellotge va tocar les hores, van trucar a la porta del carrer. Vaig baixar a obrir, ben confiat, perquè, què havia de témer jo, ara? Van entrar tres homes, que es presentaren, ben cortèsament, com a inspectors de policia. Un veí havia sentit un crit durant la nit; això havia despertat sospites d'alguna cosa estranya; la denúncia havia estat transmesa a la comissaria, i aquells cavallers (els inspectors) havien estat enviats a fer un reconeixement.

Vaig somriure, perquè, què havia de témer? Vaig donar la benvinguda a aquells senyors. Els vaig dir que el crit l'havia fet jo, somiant. Vaig afegir que el vell se n'havia anat de viatge al camp. Vaig portar els visitants a recórrer tota la casa. Els vaig invitar a fer un escorcoll..., a fer un escorcoll a fons. Els vaig dur,

per fi, a la seva cambra. Els vaig ensenyar els seus tresors, segurs, en perfecte ordre. Entusiasmats per la confiança que sentia, vaig portar unes cadires a l'habitació i els vaig pregar que reposessin una estona, mentre jo, amb l'esbojarrada audàcia del triomf absolut, col·locava la meua cadira exactament al lloc sota el qual reposava el cadàver de la víctima.

Els agents estaven satisfets. La meua actitud els havia convençut. Jo estava singularment tranquil. Allà asseguts, mentre jo contestava jovialment, ells xerraven de coses familiars. Però, al cap d'una estona, vaig sentir que em pal·lidia i vaig desitjar que se n'anessin. Em feia mal el cap i em semblava que em xiulaven les orelles; però ells no es movien i continuaven parlant. El zumzeig es va fer més intens: persistia i es tornava cada vegada més perceptible. Vaig començar a parlar pels descosits per alliberar-me d'aquella sensació; però la impressió continuava i es feia més definida..., fins que, a la fi, vaig descobrir que la remor no ressonava dins les meves orelles.

No hi ha dubte que vaig empal·lidir de cop. Però parlava amb més fluïdesa, elevant el to de la veu. El soroll anava augmentant. I què podia fer jo? Era un so sord, ofegat, persistent, semblant al que fa un rellotge embolicat amb cotó fluix. Jo panteixava, però es veu que els inspectors no sentien res. Em vaig posar a parlar més de pressa, amb més vehemència; però la remor creixia sense parar. Em vaig alçar i vaig començar a discutir per qualsevol ximpleria, amb veu molt alta i violenta gesticulació; però el soroll creixia incessantment. Per què no se n'anaven? Vaig començar a caminar amunt i avall per l'estança, a grans gambades, com si estigués exasperat per les observacions d'aquells homes; però la remor creixia contínuament. Oh, Déu meu, què podia fer jo? Treia foc pels queixals..., desvariejava..., renegava! Prenia la cadira en la qual havia estat seient i l'arrossegava de manera que les potes gratessin les posts amb un escarritx, però el soroll ho dominava tot i no parava de créixer. Es feia cada vegada més fort..., més fort..., més fort! I els

polícies continuaven xerrant, fent broma, somrient. Era possible que no sentissin res? Per Déu Totpoderós! No, no! Ho sentien! Sospitaven..., ho sabien..., es burlaven del meu terror! Ho vaig pensar aleshores i ho continuo pensant ara. Però qualsevol cosa era millor que aquella agonia! Qualsevol cosa era més suportable que aquella burla! No podia aguantar més aquells somriures hipòcrites! Sentia que m'havia de posar a cridar o em moriria, i aleshores..., el soroll de nou! El sentiu? Cada vegada més fort, més fort, més fort!

—Miserables! —vaig xisclar—. No dissimuleu més! Ho confesso tot! Arrenqueu aquestes fustes! Aquí, aquí! Són els batecs del seu cor maleït!

EDGAR ALLAN POE

Cordero asado

La habitación estaba limpia y acogedora, las cortinas corridas, las dos lámparas de mesa encendidas, la suya y la de la silla vacía, frente a ella. Detrás, en el aparador, dos vasos altos de whisky. Cubos de hielo en un recipiente. Mary Maloney estaba esperando a que su marido volviera del trabajo. De vez en cuando echaba una mirada al reloj, pero sin preocupación, simplemente para complacerse de que cada minuto que pasaba acercaba el momento de su llegada. Tenía un aire sonriente y optimista. Su cabeza se inclinaba hacia la costura con entera tranquilidad. Su piel —estaba en el sexto mes del embarazo— había adquirido un maravilloso brillo, los labios suaves y los ojos, de mirada serena, parecían más grandes y más oscuros que antes. Cuando el reloj marcaba las cinco menos diez, empezó a escuchar, y pocos minutos más tarde, puntual como siempre, oyó rodar los neumáticos sobre la grava y cerrarse la puerta del coche, los pasos que se acercaban, la llave dando vueltas en la cerradura. Dejó a un lado la costura, se levantó y fue a su encuentro para darle un beso en cuanto entrara. —¡Hola, querido! —dijo ella. —¡Hola! —contestó él. Ella le colgó el abrigo en el armario. Luego volvió y preparó las bebidas, una fuerte

para él y otra más floja para ella; después se sentó de nuevo con la costura y su marido enfrente con el alto vaso de whisky entre las manos, moviéndolo de tal forma que los cubitos de hielo golpeaban contra las paredes del vaso. Para ella ésta era una hora maravillosa del día. Sabía que su esposo no quería hablar mucho antes de terminar la primera bebida, y a ella, por su parte, le gustaba sentarse silenciosamente, disfrutando de su compañía después de tantas horas de soledad. Le gustaba vivir con este hombre y sentir —como siente un bañista al calor del sol— la influencia que él irradiaba sobre ella cuando estaban juntos y solos. Le gustaba su manera de sentarse descuidadamente en una silla, su manera de abrir la puerta o de andar por la habitación a grandes zancadas. Le gustaba esa intensa mirada de sus ojos al fijarse en ella y la forma graciosa de su boca, especialmente cuando el cansancio no le dejaba hablar, hasta que el primer vaso de whisky le reanimaba un poco. —¿Cansado, querido? —Sí —respondió él—, estoy cansado. Mientras hablaba, hizo una cosa extraña. Levantó el vaso y bebió su contenido de una sola vez aunque el vaso estaba a medio llenar. Ella no lo vio, pero lo intuyó al oír el ruido que hacían los cubitos de hielo al volver a dejar él su vaso sobre la mesa. Luego se levantó lentamente para servirse otro vaso. —Yo te lo serviré —dijo ella, levantándose. —Siéntate —dijo él secamente. Al volver observó que el vaso estaba medio lleno de

un líquido ambarino. —Querido, ¿quieres que te traiga las zapatillas? Le observó mientras él bebía el whisky. —Creo que es una vergüenza para un policía que se va haciendo mayor, como tú, que le hagan andar todo el día —dijo ella. Él no contestó; Mary Maloney inclinó la cabeza de nuevo y continuó con su costura. Cada vez que él se llevaba el vaso a los labios se oía golpear los cubitos contra el cristal. —Querido, ¿quieres que te traiga un poco de queso? No he hecho cena porque es jueves. —No —dijo él. —Si estás demasiado cansado para comer fuera —continuó ella—, no es tarde para que lo digas. Hay carne y otras cosas en la nevera y te lo puedo servir aquí para que no tengas que moverte de la silla. Sus ojos se volvieron hacia ella; Mary esperó una respuesta, una sonrisa, un signo de asentimiento al menos, pero él no hizo nada de esto. —Bueno —agregó ella—, te sacaré queso y unas galletas. —No quiero —dijo él. Ella se movió impaciente en la silla, mirándole con sus grandes ojos. —Debes cenar. Yo lo puedo preparar aquí, no me molesta hacerlo. Tengo chuletas de cerdo y cordero, lo que quieras, todo está en la nevera. —No me apetece —dijo él. — ¡Pero querido! ¡Tienes que comer! Te lo sacaré y te lo comes, si te apetece. Se levantó y puso la costura en la mesa, junto a la lámpara. —Siéntate —dijo él—, siéntate sólo un momento. Desde aquel instante, ella empezó a sentirse atemorizada. —Vamos —dijo él—, siéntate. Se sentó de nuevo en su silla,

mirándole todo el tiempo con sus grandes y asombrados ojos. Él había acabado su segundo vaso y tenía los ojos bajos. —Tengo algo que decirte. —¿Qué es ello, querido? ¿Qué pasa? Él se había quedado completamente quieto y mantenía la cabeza agachada de tal forma que la luz de la lámpara le daba en la parte alta de la cara, dejándole la barbilla y la boca en la oscuridad. —Lo que voy a decirte te va a trastornar un poco, me temo —dijo—, pero lo he pensado bien y he decidido que lo mejor que puedo hacer es decírtelo en seguida. Espero que no me lo reproches demasiado. Y se lo dijo. No tardó mucho, cuatro o cinco minutos como máximo. Ella no se movió en todo el tiempo, observándolo con una especie de terror mientras él se iba separando de ella más y más, a cada palabra. —Eso es todo —añadió—, ya sé que es un mal momento para decírtelo, pero no hay otro modo de hacerlo. Naturalmente, te daré dinero y procuraré que estés bien cuidada. Pero no hay necesidad de armar un escándalo. No sería bueno para mi carrera. Su primer impulso fue no creer una palabra de lo que él había dicho. Se le ocurrió que quizá él no había hablado, que era ella quien se lo había imaginado todo. Quizá si continuara su trabajo como si no hubiera oído nada, luego, cuando hubiera pasado algún tiempo, se encontraría con que nada había ocurrido. —Prepararé la cena —dijo con voz ahogada. Esta vez él no contestó. Mary se levantó y cruzó la habitación. No sentía nada, excepto un poco

de náuseas y mareo. Actuaba como un autómata. Bajó hasta la bodega, encendió la luz y metió la mano en el congelador, sacando el primer objeto que encontró. Lo sacó y lo miró. Estaba envuelto en papel, así que lo desenvolvió y lo miró de nuevo. Era una pierna de cordero. Muy bien, cenarían pierna de cordero. Subió con el cordero entre las manos y al entrar en el cuarto de estar encontró a su marido de pie junto a la ventana, de espaldas a ella. Se detuvo. —Por el amor de Dios —dijo él al oírla, sin volverse—, no hagas cena para mí. Voy a salir. En aquel momento, Mary Maloney se acercó a él por detrás y sin pensarlo dos veces levantó la pierna de cordero congelada y le golpeó en la parte trasera de la cabeza tan fuerte como pudo. Fue como si le hubiera pegado con una barra de acero. Retrocedió un paso, esperando a ver qué pasaba, y lo gracioso fue que él quedó tambaleándose unos segundos antes de caer pesadamente en la alfombra. La violencia del golpe, el ruido de la mesita al caer por haber sido empujada, la ayudaron a salir de su ensimismamiento. Salió retrocediendo lentamente, sintiéndose fría y confusa, y se quedó por unos momentos mirando el cuerpo inmóvil de su marido, apretando entre sus dedos el ridículo pedazo de carne que había empleado para matarle. «Bien —se dijo a sí misma—, ya lo has matado.» Era extraordinario. Ahora lo veía claro. Empezó a pensar con rapidez. Como esposa de un detective, sabía cuál sería el

castigo; de acuerdo. A ella le era indiferente. En realidad sería un descanso. Pero por otra parte. ¿Y el niño? ¿Qué decía la ley acerca de las asesinas que iban a tener un hijo? ¿Los mataban a los dos, madre e hijo? ¿Esperaban hasta el noveno mes? ¿Qué hacían? Mary Maloney lo ignoraba y no estaba dispuesta a arriesgarse. Llevó la carne a la cocina, la puso en el horno, encendió éste y la metió dentro. Luego se lavó las manos y subió a su habitación. Se sentó delante del espejo, arregló su cara, puso un poco de rojo en los labios y polvo en las mejillas. Intentó sonreír, pero le salió una mueca. Lo volvió a intentar. —Hola, Sam —dijo en voz alta. La voz sonaba rara también. —Quiero patatas, Sam, y también una lata de guisantes. Eso estaba mejor. La sonrisa y la voz iban mejorando. Lo ensayó varias veces. Luego bajó, cogió el abrigo y salió a la calle por la puerta trasera del jardín. Todavía no eran las seis y diez y había luz en las tiendas de comestibles. —Hola, Sam —dijo sonriendo ampliamente al hombre que estaba detrás del mostrador. —¡Oh, buenas noches, señora Maloney! ¿Cómo está? —Muy bien, gracias. Quiero patatas, Sam, y una lata de guisantes. El hombre se volvió de espaldas para alcanzar la lata de guisantes. —Patrick dijo que estaba cansado y no quería cenar fuera esta noche —le dijo—. Siempre solemos salir los jueves y no tengo verduras en casa. —¿Quiere carne, señora Maloney? —No, tengo carne, gracias. Hay en la nevera una pierna de cordero. —

¡Oh! —No me gusta asarlo cuando está congelado, pero voy a probar esta vez. ¿Usted cree que saldrá bien? —Personalmente —dijo el tendero—, no creo que haya ninguna diferencia. ¿Quiere estas patatas de Idaho? —¡Oh, sí, muy bien! Dos de esas. —¿Nada más? —El tendero inclinó la cabeza, mirándola con simpatía—. ¿Y para después? ¿Qué le va a dar luego? —Bueno. ¿Qué me sugiere, Sam? El hombre echó una mirada a la tienda. —¿Qué le parece una buena porción de pastel de queso? Sé que le gusta a Patrick. —Magnífico —dijo ella—, le encanta. Cuando todo estuvo empaquetado y pagado, sonrió agradablemente y dijo: —Gracias, Sam. Buenas noches. Ahora, se decía a sí misma al regresar, iba a reunirse con su marido, que la estaría esperando para cenar; y debía cocinar bien y hacer comida sabrosa porque su marido estaría cansado; y si cuando entrara en la casa encontraba algo raro, trágico o terrible, sería un golpe para ella y se volvería histérica de dolor y de miedo. ¿Es que no lo entienden? Ella no esperaba encontrar nada. Simplemente era la señora Maloney que volvía a casa con las verduras un jueves por la tarde para preparar la cena a su marido. «Eso es —se dijo a sí misma—, hazlo todo bien y con naturalidad. Si se hacen las cosas de esta manera, no habrá necesidad de fingir.» Por lo tanto, cuando entró en la cocina por la puerta trasera, iba canturreando una cancioncilla y sonriendo. —¡Patrick! —llamó—, ¿dónde estás, querido? Puso el paquete

sobre la mesa y entró en el cuarto de estar. Cuando le vio en el suelo, con las piernas dobladas y uno de los brazos debajo del cuerpo, fue un verdadero golpe para ella. Todo su amor y su deseo por él se despertaron en aquel momento. Corrió hacia su cuerpo, se arrodilló a su lado y empezó a llorar amargamente. Fue fácil, no tuvo que fingir. Unos minutos más tarde, se levantó y fue al teléfono. Sabía el número de la jefatura de Policía, y cuando le contestaron al otro lado del hilo, ella gritó: —¡Pronto! ¡Vengan en seguida! ¡Patrick ha muerto! —¿Quién habla? —La señora Maloney, la señora de Patrick Maloney. —¿Quiere decir que Patrick Maloney ha muerto? —Creo que sí —gimió ella—. Está tendido en el suelo y me parece que está muerto. —Iremos en seguida —dijo el hombre. El coche vino rápidamente. Mary abrió la puerta a los dos policías. Los reconoció a los dos en seguida —en realidad conocía a casi todos los del distrito— y se echó en los brazos de Jack Noonan, llorando histéricamente. Él la llevó con cuidado a una silla y luego fue a reunirse con el otro, que se llamaba O'Malley, el cual estaba arrodillado al lado del cuerpo inmóvil. —¿Está muerto? —preguntó ella. —Me temo que sí... ¿qué ha ocurrido? Brevemente, le contó que había salido a la tienda de comestibles y al volver lo encontró tirado en el suelo. Mientras ella hablaba y lloraba, Noonan descubrió una pequeña herida de sangre cuajada en la cabeza del muerto. Se la mostró a O'Malley y éste, levantándose, fue derecho al

teléfono. Pronto llegaron otros policías. Primero un médico, después dos detectives, a uno de los cuales conocía de nombre. Más tarde, un fotógrafo de la Policía que tomó algunos planos y otro hombre encargado de las huellas dactilares. Se oían cuchicheos por la habitación donde yacía el muerto y los detectives le hicieron muchas preguntas. No obstante, siempre la trataron con amabilidad. Volvió a contar la historia otra vez, ahora desde el principio. Cuando Patrick llegó ella estaba cosiendo, y él se sintió tan fatigado que no quiso salir a cenar. Dijo que había puesto la carne en el horno —allí estaba, asándose— y se había marchado a la tienda de comestibles a comprar verduras. De vuelta lo había encontrado tendido en el suelo. —¿A qué tienda ha ido usted? —preguntó uno de los detectives. Se lo dijo, y entonces el detective se volvió y musitó algo en voz baja al otro detective, que salió inmediatamente a la calle. «..., parecía normal..., muy contenta..., quería prepararle una buena cena..., guisantes..., pastel de queso..., imposible que ella...» Transcurrido algún tiempo el fotógrafo y el médico se marcharon y los otros dos hombres entraron y se llevaron el cuerpo en una camilla. Después se fue el hombre de las huellas dactilares. Los dos detectives y los policías se quedaron. Fueron muy amables con ella; Jack Nooan le preguntó si no se iba a marchar a otro sitio, a casa de su hermana, quizá, o con su mujer, que cuidaría de ella y la acostaría. —No —dijo ella. No

creía en la posibilidad de que pudiera moverse ni un solo metro en aquel momento. ¿Les importaría mucho que se quedara allí hasta que se encontrase mejor? Todavía estaba bajo los efectos de la impresión sufrida. —Pero ¿no sería mejor que se acostara un poco? —preguntó Jack Nooan. —No —dijo ella. Quería estar donde estaba, en esa silla. Un poco más tarde, cuando se sintiera mejor, se levantaría. La dejaron mientras deambulaban por la casa, cumpliendo su misión. De vez en cuando uno de los detectives le hacía una pregunta. También Jack Nooan le hablaba cuando pasaba por su lado. Su marido, le dijo, había muerto de un golpe en la cabeza con un instrumento pesado, casi seguro una barra de hierro. Ahora buscaban el arma. El asesino podía habérsela llevado consigo, pero también cabía la posibilidad de que la hubiera tirado o escondido en alguna parte. —Es la vieja historia —dijo él—, encontraremos el arma y tendremos al criminal. Más tarde, uno de los detectives entró y se sentó a su lado. —¿Hay algo en la casa que pueda haber servido como arma homicida? —le preguntó—. ¿Le importaría echar una mirada a ver si falta algo, un atizador, por ejemplo, o un jarrón de metal? —No tenemos jarrones de metal —dijo ella. —¿Y un atizador? —No tenemos atizador, pero puede haber algo parecido en el garaje. La búsqueda continuó. Ella sabía que había otros policías rodeando la casa. Fuera, oía sus pisadas en la grava y a veces veía la luz de una linterna infiltrarse por las

cortinas de la ventana. Empezaba a hacerse tarde, eran cerca de las nueve en el reloj de la repisa de la chimenea. Los cuatro hombres que buscaban por las habitaciones empezaron a sentirse fatigados. —Jack —dijo ella cuando el sargento Nooan pasó a su lado—, ¿me quiere servir una bebida? —Sí, claro. ¿Quiere whisky? —Sí, por favor, pero poco. Me hará sentir mejor. Le tendió el vaso. —¿Por qué no se sirve usted otro? —dijo ella—; debe de estar muy cansado; por favor, hágalo, se ha portado muy bien conmigo. —Bueno —contestó él—, no nos está permitido, pero puedo tomar un trago para seguir trabajando. Uno a uno, fueron llegando los otros y bebieron whisky. Estaban un poco incómodos por la presencia de ella y trataban de consolarla con inútiles palabras. El sargento Nooan, que rondaba por la cocina, salió y dijo: —Oiga, señora Maloney. ¿Sabe que tiene el horno encendido y la carne dentro? —¡Dios mío! —gritó ella—. ¡Es verdad! —¿Quiere que vaya a apagarlo? —¿Sería tan amable, Jack? Muchas gracias. Cuando el sargento regresó por segunda vez lo miró con sus grandes y profundos ojos. —Jack Nooan —dijo. —¿Sí? —¿Me harán un pequeño favor, usted y los otros? —Si está en nuestras manos, señora Maloney... —Bien —dijo ella—. Aquí están ustedes, todos buenos amigos de Patrick, tratando de encontrar al hombre que lo mató. Deben de estar hambrientos porque hace rato que ha pasado la hora de la cena, y sé que Patrick, que en

gloria esté, nunca me perdonaría que estuviesen en su casa y no les ofreciera hospitalidad. ¿Por qué no se comen el cordero que está en el horno? Ya estará completamente asado. —Ni pensarlo —dijo el sargento Nooan. —Por favor —pidió ella—, por favor, cómanlo. Yo no voy a tocar nada de lo que había en la casa cuando él estaba aquí, pero ustedes sí pueden hacerlo. Me harían un favor si se lo comieran. Luego, pueden continuar su trabajo. Los policías dudaron un poco, pero tenían hambre y al final decidieron ir a la cocina y cenar. La mujer se quedó donde estaba, oyéndolos a través de la puerta entreabierta. Hablaban entre sí a pesar de tener la boca llena de comida. —¿Quieres más, Charlie? —No, será mejor que no lo acabemos. —Pero ella quiere que lo acabemos, eso fue lo que dijo. Le hacemos un favor. —Bueno, dame un poco más. —Debe de haber sido un instrumento terrible el que han usado para matar al pobre Patrick —decía uno de ellos—, el doctor dijo que tenía el cráneo hecho trizas. —Por eso debería ser fácil de encontrar. —Eso es lo que a mí me parece. —Quienquiera que lo hiciera no iba a llevar una cosa así, tan pesada, más tiempo del necesario. Uno de ellos eructó: —Mi opinión es que tiene que estar aquí, en la casa. —Probablemente bajo nuestras propias narices. ¿Qué piensas tú, Jack? En la otra habitación, Mary Maloney empezó a reírse entre dientes.

R. DHAL

ELS NOSTRES AUTORS

ZERAFINA (Mercè Rodoreda)

RASPALL (Pere Calders)

TOT EL QUE LI CAL SABER A UNA ZEBRA (A. Sánchez-Piñol)

LA FELICITAT (Enric Larreula)

ELS DOS AMICS (Enric Larreula)

PER SANT JORDI, UNA ROSA (Ramon Solsona)

Zerafina

Zi zenyora, zoc la minyona nova... Ja ho zé que zón les nou i que havia de venir a les tres, però éz que m'he perdut una mica i quan em pensava que ja havia arribat, un zenyor molt ben vezeit m'ha dit que era a Zantz. M'ha explicat per on havia de pazar per anar a Zant Gervazi i, preguntant, preguntant entre totz plegatz m'han enviat al parque. He vitz totez les bèzties: elz tigre, elz elefantz, les cotorrez i lez monez. Després he zortit a la Rambla i m'he pazzejat entre lez florz i els zenyorz que pazzaven em deien cozez. Un que duia bastó m'ha convidat a beure una zerveza. No el coneixia, però de zeguida hem eztat conegutz. M'ha dit que era ric i que tenia ganes de cazar-ze... No z'ezpanti que no m'ha pazzat rez. ¿Viu zola voztè? Doncz, zi em dezcuído, quin zuzto que li hauria donat... Zi zabéz l'eztona que fa que em pazzejo per aqueztz carrerz... Anava voltant la caza i he vitz entrar zenyorez, i cada vegada que corria per poder entrar amb ellez ja havia fet tard. He eztat a punt de zaltar la paret per darrera, però no acabava de zaber zi era la paret del zeu jardí... Per què no he trucat al timbre? Perquè zempre que el volia tocar em picava. Quan eztic una mica nervioza tot el que toco pica, com zi eztiqúez ple d'electricitat... De maletez no en tinc, tot ho duc en aquest farzellet... No, no eztic genz canzada, però, zi vol, m'azeuré a la banqueta. Veu? Em pensava que així que arbaria m'hauria de pozar a rentar elz platz. Zi ze'm queda, a l'eztiu li pozaré bé el jardí, i a la paret de l'acabament, perquè no ez vegi tan pelada, hi plantaré campanetez i una carabazera. Li agrada a vozté, menjar una bona zopa de carabazza? A mi zí, però zempre em fa zinglot... ¿Que quina vida feia al poble? Zí, miri, era bastant pezat. Cuidar-me de la caza i lez gallinez i ajudar la mama a pujar elz meuz zet germanetz... I quan van eztar pujatz, la mama em va dir que

valdria més que anéz a zervir que potzer m'ezpavilaria una mica i podria enviar-li els zèntimz... Zí zenyora, he zervit a dues cazez; em penzo que ja li ho deia el zenyor rector en la carta que li va ezcriure... A la primera noméz hi vaig eztar quinze diez perquè el noi era molt dolent. Quan enz quedàvem zolz em cridava: "Zerafina!" El primer dia hi vaig córrer de zeguida. Em va fer pozar drete al mig del pazzadíz com una fuzta, ze'n va anar un troz lluny darrera meu, va agafar embranzida i em va clavar una cozza al cul que zenze voler vaig haver de córrer zinc metrez, fins alz vidrez de la galeria. I va cridar: "Gol!" I això m'ho va fer tota la zanta tarda. Jo no zabia dir que no perquè encara que noméz foz un noi de catorze anys era el fill delz amoz i jo era la minyona. A la zegona caza, de moment hi vaig eztar méz bé, però el zenyor i la zenyora eren vells i no z'avenien i la zenyora, que zempre eztava malaltizza i ez pazzava elz diez eztirada al llit, tenia por que el zeu marit no li pozéz metzina alz remeiz i em deia que jo havia de vigilar molt, i volia que noméz foz jo la qui li donéz remei de lez gotez i les hi havia de comptar davant zeu. Totz doz ez van engelozir de mi i quan em deixava l'un em prenía l'altre. I totz doz per zeparat em preguntaven: "Oi que a mi m'eztimez méz?...Quan era el zenyor que m'arreplegava em deia que era un dezgraziat, que z'havia cazat amb una boja i que tot i que la zenyora zabia que tenia elz budellz delicatz li feia menjar menjarz fortz per veure zi ze li foradaven. I eztava zegur que pozava zofre a lez zalzez. Quan ja m'acostumava a la caza vaig començar a trobar-me malament i al cap d'unz quantz diez vaig rumiar que potzer em pozaven alguna coza dolenta a la llet i em va venir tanta por que a lez nitz no dormia i l'endemà de no haver dormit, quan pazzava el plumero pelz moblez, tota jo zemblava que voléz... Zi tinc promèz? Ara no, però n'he tingutz doz. El primer ez deia Miqueló. Era roz con lez ezipiguez i ez va morir a l'Àfrica. El vaig conèixer a la vora de la font. Jo em pazzejava per zota les acàziez i zento que diuen: "Quina merenga!" Em giro i veig unz quantz jovez que feien broma. Quan ja eztava a punt de tirar-loz

un roc un ze'm va acoztar i em va dir que era molt bufona, totz alhora, però que anava una mica mazza ezcabellada, i el que havia dit que zemblava una merenga duia una fulleta a la mà per jugar i me la va clavar alz cabellz. Dezpréz zempre enz vèiem i anàvem a pазzejar per la carretera i un vezpre que enz vam enfilar vinyez amunt, enz vam ficar en una barraqueta de fuzta, em va fer treure el veztit i em va dir que m'eztiréz per terra. Ell ez va estirar al meu coztat, va enzendre un zigarret i m'anava tirant la zendra al melic. I quan va haver fumat el zigarret em va començar a estirar elz pèlz de zota el braz, amb tant fúria que a mi em zaltaven lez llàgrimez delz ullz. I un dia que plovia també enz vam ficar a la barraqueta, i l'aigua corria a reguerons per terra i quan vam haver acabat jo tenia tota l'ezquena bruta de fang i vam riure molt. A mi tot allò no m'agradava gaire perquè m'ezgarrifa que em toquin. Quan era petita, una vegada una nena que anava a estudi amb mi em va encomanar elz zeuz pollz i quan la mama me'lz treia, cada matí, no m'agradava genz que em toquéz el cap. Van pазzar unz quantz meoz i vaig haver d'anar-me'n del poble, tot i que el ventre no ze'm veia gens perquè la mama cada dia me'l faixava ben eztret. Vaig anar a caza d'una tia que viu a trez horez lluny de caza i allí vaig tenir una nena. Així que va rezipir ez va morir perquè no tenia ozzoz. En Miqueló ja era a l'Àfrica... El dia que ze'n va anar em va dir que l'embarcaven a lez cabilez i que allà el matarien a copz de zabre i que no enz veuríem mai méz, i va dir que zi el mataven, mentre ez moriria pensaria en mi... Dezpréz d'allò de la nena em va començar a venir al darrera el fill del zenyor Vidal, el farmazèutic. Així com en Miqueló era roz, aquezt zemblava un gitano. Però era méz zimpàtic. A lez nitz zaltava per la finestra i ze'm ficava al llit. I em deia unez cozez molt boniquez... Abanz de zortir el zol z'alzava, ez pozava l'americana i fugia correntz. Jo el mirava per la finestra i li tirava un petó amb la mà, i un eztiu no va tornar perquè van dir que z'havia promèz a Barzelona. I zi m'agrada d'haver vingut a zervir a Barzelona éz perquè penzo que potzer el trobaré i li podré eztirar el ble de cabellz que

zempre li queia damunt del front i que era una coza que a ell li agradava molt que li fez. I ara ja ho zap tot. Per la feina em penzo que li agradaré: zóc molt neta i menjo a miquez com un ozell. De malalta no n'eztic mai. Tot el que em pазza éz que a l'hivern zi no m'abrigo bé, m'encoztipo. Noméz tinc el mal de zer una mica papizzota. Ze'm quedarà, oi?

M. RODOREDA

Raspall (conte infantil)

El dia que el “Turc”-un cadell de gos- es va menjar el barret del senyor Sala, la senyora Sala va decidir que allò ja ultrapassava tota mesura canina, que només una paciència de sant podia haver tolerat que les coses arribessin fins allí. Per tant, reunida que fou la família i demanat el parer de cadascú, hom acordà que la noia casada del jardiner es faria càrrec del “Turc” i el tindria a casa seva.

El nen Sala va tenir un disgust de mort. Li semblava que no trobaria la manera de portar més endavant la seva vida, que sense el gos tota cosa era fada i sense objecte. Passat el moment de les llàgrimes, el problema que se li va presentar era el de donar un destí honorable a la quantitat d'afecte que l'absència del “Turc” deixava vacant. Va provar de mirar-se amb uns altres ulls el canari de la seva tia, però podien fer-se tant poques combinacions realment divertides amb l'ocell que va veure de seguida que no passarien mai d'una superficial coneixença.

Aleshores imaginà que el llum de peu de la biblioteca era un fidel soldat que no tenia altra feina que servir-lo. Això li va donar la il·lusió, durant dues hores curtes, d'haver resolt el seu cas, però va comprovar que li quedava encara una terrible quantitat d'estimació perduda per tots els racons de la seva ànima.

Provà d'establir una companyonia duradora amb una pilota de roba, amb un manyoc de cordill que, com a cordill, era únic en el seu tipus i, successivament, amb una baldufa americana, una herba nova del jardí i una canya llarga que havia fet l'enveja de totes les seves amistats. I va adonar-se que tot el coratge que havia posat en joc per tal de superar la situació no li servia de

res, que la diferència entre totes aquelles coses i un gos era tan gran que no era possible jugar a oblidar-la. Aleshores, va arribar al convenciment que li calia trobar un substitut de gos, quelcom que, sense que la memòria del “Turc” en patís, pogués fer-ne semblança.

Va recórrer la casa de dalt a baix, regirà tots els armaris i tots els calaixos i, finalment, en un racó de les golfes va trobar un gran raspall passat de moda, definitivament bandejat de les necessitats de la família. Aclucant els ulls, va passar-li la mà plana per damunt del pèl, i és ben de debò que va fer-li l'efecte que acariciava el llom d'un gos. Per ésser una primera prova va resultar tan bona, que el nen Sala va creure que no li calia cercar més. Va lligar-lo amb un tros de cordill i al cap de cinc minuts escassos estava ben lluny de creure que arrossegava un raspall, sinó que tenia el convenciment que “Raspall”, un gos de raça estranya, el seguia amunt i avall de casa seva.

Al vespre, una mica cansat per la capacitat de seguiment del seu nou amic, el nen va anar-se'n a dormir, i abans de ficar-se al llit lligà “Raspall” a la pota d'una cadira. Però encara no s'havia acotxat que ja un entendriment obligador el feia pensar en la manyaguera de “Raspall” i en la seva docilitat per a adaptar-se a qualsevol mena de joc. Va fer-li una mica de mal el pensament que hauria de passar tota la nit fermat, dormint damunt la fredor de les rajoles, i, seguint un impuls indomable, saltà del llit d'una revolada, alliberà “Raspall” de la seva lligadura i se l'emportà a dormir amb ell.

I mireu si passen coses extraordinàries a vegades, que molt abans d'adormir-se el nen va adonar-se que el raspall irradiava calor de vida, que es premia contra el seu cos cercant una carícia. Això, naturalment, li va semblar molt seriós, perquè una cosa és que hom jugui a convertir un raspall en un gos i una altra cosa ben diferent és que la transformació es produeixi de bo de veres. Va alçar-se, obrí el llum i comprovà esbalaït que el

raspall, sense perdre gens ni mica la forma de raspall, es movia com un gos. Va saltar donant algunes voltes prop del nen i després va posar-se de panxa enlaire, per tal que l'amanyaguessin. Qualsevol que tingui notícia d'aquest prodigi es preguntarà que d'on podia treure potes per a caminar i panxa per a mostrar un raspall que seguís tenint forma de raspall. Però, vençuda la principal dificultat de donar-li vida, aquest detall està tan desproveït d'importància que ni val la pena d'amoïnar-s'hi.

El nen va considerar-ho així i tot seguit va tenir el desig d'anar a despertar els seus pares i explicar-los el meravellós esdeveniment. Però, assenyat com era, i coneixedor dels miraments que un fill ha de tenir amb els seus pares, va decidir esperar a l'endemà.

Queda ben entès, és clar, que no va poder dormir en tota la nit, i de bon matí, quan va sentir que la seva mare ja feinejava, va anar-la a trobar amb "Raspall" sota el braç.

-Mireu, mare –va dir-li-. He trobat un raspall que en realitat és un gos. Es belluga, coneix la meua veu i porta puces.

La mare se'l va mirar sense deixar la feina i li respongué:

-No siguis beneït i llença aquesta andròmina . Ja ets gran i hauries de tenir més seny.

El nen es va sentir ofès i va pensar una vegada més en l'aire de suficiència que tenen la gent gran i la seva manera absurda de viure. No digué res més, s'emportà "Raspall" a la seva habitació i pensà que, si no el volien creure, tot això que es perdrien.

A l'hora de dinar la mare explicà, fent-ne burla, la descoberta del nen, i el pare va riure com si es tractés de la bajanada més gran de la terra. El nen no va replicar, perquè ja sabia que la justícia sempre s'obra camí, i esperava que, tard o d'hora tothom podria comprovar que hi ha coses que no fan riure tant com sembla.

I mireu si anava poc errat que a la nit següent va despertar-lo un clapit de "Raspall". Va desvetllar-se i sentí soroll de baralla a la biblioteca i la veu del seu pare demanant auxili. "Raspall" furgava la porta i tenia un rar neguit; el nen obrí, baixà les escales de puntetes i va veure el seu pare barallant-se amb un lladre que el dominava i estava a punt de baldar-li el cap amb un ferro de la xemeneia.

-Busca'l, "Raspall", mossega'!!

"Raspall" va córrer com el vent, s'abraonà damunt del lladre i va mossegar-li la canyella. I el lladre es va quedar tan sorprès per l'agressió d'aquella mena de cosa, que va rendir-se de seguida i fou lliurat a la policia lligat de peus i mans.

Poc després, la mare afirmava amb llàgrimes als ulls que mai més no dubtaria de la paraula del seu fill, i el pare, passant la mà pel llom de "Raspall", deia:

-Li farem una caseta al jardí, amb tot el confort de les darreres descobertes. Damunt la porta, hi farem pintar unes lletres que diguin:

"No és segur que ho sigui, però mereixeria ésser-ho"

P. CALDERS

Tot el que li cal saber a una zebra

Durant milers i milers d' anys les zebres han transmès la seva saviesa a les seves filles. Cada generació ha perfeccionat l' anterior, les zebres ben ensenyades han prosperat, i

s'han reproduït, i per això hi ha milions de zebres a la sabana. Un dia com qualsevol altre, una zebra com qualsevol altra té set. I mentre s' apropa a la bassa recorda la primera lliçó que va aprendre de la seva mare:

Quan beguis, no et refiïs. Els lleons s'amaguen pels voltants dels abeuradors,aprofiten que tens el cap cot i estàs distreta. Sigues prudent: dreça les orelles i gira-les per escoltar el que no pots veure.

La lliçó li salva la vida. D'entre uns matolls de color crema salta un cos de color crema. Una massa felina de músculs i tendons, urpes i ullals, dirigits i coordinats per un instint assassí. Afortunadament és temporada seca. En el moment d' agafar impuls per al gran salt, la bèstia trepitja una branqueta. Amb el petit espetic n' hi ha prou perquè la zebra es giri i fugi.

Per regla general els lleons es cansen aviat. Si pots escapolar-te de la primera embranzida no hauràs de patir gaire.

Per als lleons caçar zebres és una activitat més aviat esportiva i de seguida se n' avorreixen. La zebra s' adona que per desgràcia no la persegueix un lleó. És una lleona. Les lleones són més perseverants, molt més, perquè en depenen els cadells

dels lleons. Fins i tot és possible que la lleona estigui tan desesperada com la zebra.

Aquelles quatre potes poderoses no renuncien i li van al darrere, els ullets de la fera clavats en les natges de la zebra. Aquesta pell nostra tan peculiar, a ratlles blanques i negres, no és un caprici, és una defensa. Fes-la servir! Quan els lleons s'apropin endinsa't en la vegetació més alta que trobis, a contrallum, i quedaran encegats.

A una distància raonable hi ha una concentració d'herbotes, arbres joves i troncs morts que no arriba a la categoria de bosc, però que pot ser útil per camuflar-se. Hi entra, es mou a dreta i esquerra per despistar la lleona. És inútil. Encara no ha sortit

de la malesa i ja sap que l' estratagema ha fracassat: ara no veu la lleona, però l' olora, i sap que la lleona també l'olora a ella.

Les zebres som unes escaladores mediocres, però els lleons són penosos. En cas d' emergència, busca l' empara de pedres i rocams. Quan la zebra surt de la malesa el terreny es torna escabros. Normalment el defugiria. En aquestes circumstàncies, tira amunt per una elevació granítica.

Els cascs ressonen quan trepitgen les roques netes d'herba. La façana és irregular,plena de traus i petits abismes. Amunt, amunt!

La lleona gruny de disgust, odia els espais trencats i verticals. I tanmateix, no s'atura. Salta de pedra en pedra amb un estil de granota. Aquella mirada,obsessivament concentrada en la zebra, ara ha de dividir-se. Primer enfoca la pedra on vol anar a parar, calcula, salta, alça els ulls per localitzar la zebra i torna a buscar

la següent superfície. La zebra topa amb un ramat de cabres africanes que s' esvaloten, fugen i la increpen.

Abandona el rocam. Les pedres li han desfet les articulacions. L'aire que respira li crema els pulmons. Les cuixes li tremolen d'angoixa i de fatiga. La seva última esperança és que ara corre per espais oberts i la lleona encara està entretinguda baixant les roques. Això li permet guanyar terreny.

No. Només és un miratge. Quan la bèstia toca terra, accelera i redueix les distàncies a una velocitat prodigiosa. La zebra sap que tot s'acaba, i ho sap perquè mai ha tingut un pensament tan lúcid com el que avui l'assalta: mai s'havia parat a pensar

que les zebres han sobreviscut milions d'anys a la sabana, i s'han reproduït, i han prosperat, en efecte. Però els lleons també.

Filla, si estàs desesperada, quan notis l'alè mortal a la cua, no et rendeixis. Juga-t'ho tot. Busca un riu i llança-t'hi de cap. És possible que et devori el cocodril. Però si no ho fas és segur que et matarà el lleó.

Un riu! Un riu! Però on són els rius, a la sabana? N'hi ha molt pocs i duen molt poc cabal. I ves per on, quina sort! Just davant seu li barra el pas un corrent d'aigua. Ni tan sols s'atura per descobrir morros de cocodril. Tant se val. S'hi capbussa. Mou les potes, treu el cap, inhala un oxigen que bull. Avança cap a l'altra banda amb una lentitud desesperant. Quan hi és, el fang brut de la riba fa que llisqui i es torni a submergir. Clava dues peülles al fang, s'hi ancora. Es dona impuls. No es pot creure

que hagi aconseguit sortir.

La zebra ha escalat fins terra ferma. Respira, defallida i atrotinada. Mira enrere i, oh, horror! La lleona fa servir arbres caiguts i la punta de roques mig submergides per creuar el riu a salts, més o menys com quan era al rocam.

És el final. Aquí s'acabaven les lliçons de la mare. Esgotada, no pot córrer més enllà d'un trot penós. Xopa, el pes de l'aigua es

converteix en un llast. La lleona gairebé ha franquejat el riu. En un instant serà carronya.

La zebra sent un renill. El pànic la dominava tant que ni havia vist que molt a prop hi havia una congènere. Es mou en la seva direcció per demanar-li auxili, sense esma.

Però quina ajuda pot oferir-li una zebra vella, mig coixa i guenya? A més, la zebra vella, coixa i guenya, que també ha vist la lleona, fuig tan de pressa com pot, que no és gaire.

Durant uns moments, sota la capa del sol, en tota la immensa extensió de la sabana, per a la zebra no existeix res més que ella i la zebra coixa, guenya i vella. Corren en paral·lel. Tots dos animals es freguen amb la pell dels flancs. La zebra avança la

zebra vella. La supera. Un moment després, el soroll rítmic de les vuit potes és interromput per un esclat de fúria. La zebra no mira enrere. No ho veu, ho sent: la zebra coixa ha caigut, abatuda, i la lleona li clava les mandíbules al coll.

L'esgotament s'ha esvaït en un tres i no res. Ara la zebra s'allunya de la tragèdia fent ziga-zaga i amb uns saltironets de gasela, àgils i amanerats. És feliç, sí. Perquè avui

s'ha mort una zebra, però la zebra morta no és ella. L'endemà, davant de les altres zebres, plorarà de llàstima. I serà un plor sincer. Però ella és viva. Viva. I ha après la lliçó suprema de la sabana, que transmetrà a la seva filla.

I aquesta lliçó no té res a veure amb els lleons. Tot el que li cal saber a una zebra per sobreviure a la sabana és que n'hi ha prou de córrer més que una altra zebra.

A. SÁNCHEZ PIÑOL

La felicitat

A la vall d'Asper, com en tants altres llocs del món, era costum que per les festes de Cap d'Any tothom enviés postals de felicitació a tothom. Encara que visquessin a prop l'un de l'altre era igual, n'era costum.

Aquells dies eren de molta, molta feina per a Hans, el carter. Però, tot i que arribava a casa molt cansat de tant repartir cartes amunt i avall la vall nevada, s'ho prenia bé, perquè sabia que, d'una manera o altra, ell contribuïa a l'alegria general d'aquells dies. A totes les cases es posaven molt contents quan el veien arribar carregat de felicitacions, i el feien passar a escalfar-se al voltant de la llar de foc i reien i comentaven coses i prenien te calent... a totes les cases.

Bé, a totes, no. En els quinze anys que feia que Hans repartia cartes no recordava haver portat ni una sola carta a casa del vell Gruber, ni pels volts de Cap d'Any. Ja era ben estrany, el vell Gruber. No es feia amb ningú. Vivia tot sol en una casa aïllada dalt d'un turó i només baixava al poble a l'època de vendre l'ordi i a comprar les poques coses que necessitava. Sempre esquerp, sempre sorrut, sempre malfiat...I com amb prou feines si saludava, la gent tampoc no li deia res, fa de tant mal parlar amb una persona esquiva...

Aquella vigília de cap d'any, Hans, embolicat fins als ulls amb la seva bufanda, i caminant poc a poc entre la neu, tornava de repartir al Veïnat d'Ondelmaier. Al lluny, enfilada dalt del turó, va veure la casa del vell Gruber. De la xemeneia en sortia un filet de fum que s'enlairava enmig d'aquell cel tan gris d'hivern.

A Hans, què voleu!, li feia una mica de llàstima el vell Gruber, això que no rebés mai cap carta de ningú...És clar que per a ell,

que era carter, millor, perquè mira que si hagués de pujar sovint dalt d'aquell turó...Però, tot i això, li sabia greu...

Tot d'una, va tenir una idea: "I si li portés una postal, al vell Gruber?" En duia algunes sense escriure que li havien donat de mostra a la llibreria del poble... Podia dir-li que algú l'havia deixada a correus perquè la fessin arribar a en Gruber... Què hi perdia? Potser només pujar allà dalt de tot... És clar que per una sola vegada que hi pugués... A més, ara anava de buit. Potser al vell Gruber li faria gràcia rebre una felicitació..., o potser no, perquè era tan estrany...

I pensant, pensant, va fer tot el llarg i silenciós camí fins que es va trobar davant la porta de la casa, i hi va trucar.

-Qui hi ha?

-Obriu, Gruber, soc en Hans, el carter.

-Quin carter?

Però va obrir lentament.

-Teniu, avui m'han deixat aquesta postal per a vós.

-No pot ser.

-Que sí, Gruber.

-Qui us l'ha deixada?

-Això no ho sé, perquè jo no hi era, però que han dit que era per a vós, segur.

Gruber, amb una mà que li tremolava una mica, va agafar la postal molt a poc a poc i la va mirar amb atenció. No hi havia res escrit. En una cara, un dibuix d'un paisatge nevat; a l'altra, unes lletres impreses:"Moltes felicitats".

-Bé, Gruber, me n'he d'anar-va dir en Hans-, que aquests dies tinc molta feina. A reveure i que passeu un bon any.

I se'n va anar turó avall tot deixant en Gruber a la porta amb la postal a la mà.

Quan el carter va desaparèixer en el revolt, Gruber va seure al costat del foc i es va estar molta estona rumiant i rumiant qui li podia haver enviat aquella felicitació, feia tants anys que no en rebia cap...

Allò...allò només podia ser cosa d'en Blenen, va pensar. I va recordar que amb en Blenen, de joves, havien estat molt amics i que s'havien divertit molt festejant totes les mosses de la vall...I va somriure. De cop, en Gruber es va inquietar, si en Blenen li havia escrit després de tant temps de no fer-ho, potser és que li volia dir alguna cosa important. En Blenen ja era vell com ell, potser estava greument malalt i... Potser aquella postal era una manera indirecta d'acomiar-se i de demanar-li excuses perquè de mica en mica l'havia anant deixant de banda. En Gruber va estar-se molta estona quiet sense mirar enlloc.

Després va aixecar-se, d'un armari va treure un tinter i una ploma i un full de paper i hi va escriure: "Moltes felicitats, Blenen, et desitja el teu antic company d'aventures, Gruber". Aquella mateixa tarda va anar al poble, va posar la carta en un sobre que va comprar, però en el sobre només hi va escriure l'adreça d'en Blenen, al darrere no hi va posar el seu nom, perquè li va fer una mica de vergonya que en Hans, el carter, pogués saber que ell, en Gruber, havia escrit a algú.

Al vespre, a casa, tot mirant les flames de la llar de foc, no parava de pensar-hi. Fins i tot, estava una mica emocionat, havia cregut que ningú no pensava en ell i ara resulta que en Blenen es penedia del seu oblit i li escrivia...

De sobte, va venir-li un dubte: I si no hagués estat en Blenen? Aquesta idea va anar inquietant-lo cada cop més. Mira que si li hagués escrit algú altre i ell no li respongués... Qui hauria pogut

ser? I va rumiar i rumiar... Tanta gent hauria pogut ser... Després de tot, abans ell tenia molts amics...Va ser després que la gent, encara no entenia per què, l'havia anat esquivant, i li feia una ràbia... Ell també tenia el seu orgull, per això es va anar tancant a casa... Potser en Frederic! Sí, ell podia ser molt bé. Després de tot, en Frederic i ell havien treballat durant molts anys a l'asserradora d'en Bütten, eren bons amics. Va ser després que en Frederic es va anar allunyant...

I va enviar una nova carta a en Frederic. I si hagués estat cosa d'en Bütten? Potser es penedia d'aquella discussió tan forta que van tenir i ara volia que fessin les paus...

I va escriure una nova carta a en Bütten. És clar que també hauria pogut ser idea d'en Hassler. Potser ara a en Hassler li sabia greu d'haver tingut amb ell aquell posat tan fred i volia tornar a ser-hi amic...

I la Frida? Perquè ell de jove li havia anat al darrere, però com que ella es va casar amb en Carter...Potser ara, després de tants anys, volia dir-li que...

Oh, i la Berta? Perquè la Berta sempre li feia descompte quan ell li comprava el sucre i l'oli, tal com la mare de la Berta sempre n'havia fet a la seva mare...De fet, la Berta era sempre tan atenta...

I es va adonar que al llarg de la seva vida havien estat moltes les persones a qui havia conegut i que, d'una manera o altra, havien estat amics i que ara li podien haver desitjat felicitats... Però qui havia estat? No podia pas quedar-hi malament. I mira que si hagués escrit a algú que no era i a qui era no li hagués respost...

I va escriure i escriure i escriure... En cap sobre no hi va posar el seu nom, quina vergonya si ho sabia en Hans.

A totes les cases de la vall les famílies van estranyar-se: una felicitació del vell Gruber? De què li venia ara felicitar-los si quan els trobava pel carrer ni els saludava? Si no deia res a ningú, ni

somreia, ni feia mai cap broma...És clar que si ara els escrivia potser era que d'una manera indirecta volia dir-los que es penedia de la seva actitud i que hi volia tornar a ser amic. Qui sap si es trobava malament i... Ben mirat, enviar una postal al vell esquerp, rondinaire i solitari d'en Gruber tampoc no era tan difícil...

Quan en Hans, el carter, va obrir la bústia i va ordenar la correspondència rebuda per marcar-se el millor itinerari de repartiment, va obrir uns ulls com unes taronges. Hi havia cent dues cartes adreçades a en Gruber. Tothom li havia escrit, tothom. "No! Pujar a dalt d'aquell turó carregat, no!", va dir.

I com que eren felicitacions i moltes anaven sense sobre, Hans no va poder aguantar la seva curiositat i va llegir:

"Felicitats, Gruber. T'esperem un dia a dinar a casa. Frida".

"Moltes felicitats, tros de tanoca! Ja era hora que et dignessis a recordar-te dels amics. Hem de parlar, volem fer una associació de veïns de la vall hi voldríem que tu hi fossis. Hassler."

"Per molts anys, Gruber. Vols venir a dinar amb nosaltres el dia de Cap d'Any? Ens donaries una gran alegria. Berta".

"Una abraçada. Celebro que t'hagi passat l'emmurriament. Quan ens veiem? Frederic".

"Bon Any Nou, Gruber. De debò, estàs bé? Necessites alguna cosa? Jo no sé parlar gaire, ja em coneixes, però tinc diners i et puc ajudar. Si em necessites, digues-m'ho, eh? Bütter."

"Gràcies per recordar-te de mi. Estic malalt i no puc moure'm de casa. "Per què no vens una tarda a veure'm i recordarem vells temps? De quan empaitàvem les mosses. Blenen."

"Felicitats."

"Per molts anys!"

"Bon Any Nou."

"Felicitats."

E. LARREULA

Els dos amics

Ara fa prop de cent cinquanta anys, en un poblet anomenat Tulach, al sud-est d'Irlanda, hi vivien dos amics de tota la vida: James O'Connolly i Jeremiah O'Donovan.

Ni l'un ni l'altre no tenien família, els seus parents havien mort, com tants i tants altres irlandesos víctimes de la fam i la misèria. Els anglesos els havien espoliat i empobrit durant segles fins al límit, i últimament una incomprendible passa havia fet malbé les collites de patata. Irlanda no podia alimentar els seus fills.

També ells, com tants i tants altres irlandesos, tenien una sola idea al cap: marxar d'allí, abandonar aquella estimada però pobra terra, i fugir a Amèrica, on ja tants altres compatriotes s'havien establert.

Els dos amics estaven tan obsessionats amb aquella idea d'emigrar, que cada cop que es trobaven en parlaven i feien plans per al futur:

-Diuen que a Amèrica hi ha terra per a tothom, i que la gent s'hi pot guanyar la vida...

I els anglesos ja no ens manaran, allà serem lliures, t'imagines? Lliures!

Però per a ells era molt difícil embarcar cap a Amèrica. El passatge més barat en la més desmanegada de les cobertes dels vaixells que feien la ruta de Baile a Nova York, costava un bon grapat de lliures. Quan podrien tenir reunida aquella quantitat si la terra amb prou feines donava per sobreviure? Malgrat tot, calia continuar treballant, continuar estalviant, fins a poder emigrar.

James va continuar amb la seva euga esgarrapant la terra amb l'arada per intentar extreure'n alguna cosa. En canvi Jeremiah, desenganyat, va preferir anar a treballar a les extraccions de turba de Fiodh Ard. El sou era miserable, però menjant molt poc podria estalviar una mica cada mes, i a la llarga... Els mesos van anar passant i els estalvis de l'un i de l'altre van anar creixent a poc a poc. Al cap d'un any cadascú havia pogut recollir una quarta part del preu del pasatge. Ja no faltava tant.

Un dia va arribar la notícia al poble: un vell i desmanegat vaixell anglès de càrrega, amb destinació als Estats Units d'Amèrica, s'havia vist obligat a aturar-se al petit port de Dún Garbhán a causa d'una avaria.

En saber-ho, molts irlandesos van córrer al port i van suplicar al capità del vaixell que els deixés embarcar amb ell. En principi el capità no volia acceptar emigrants per les precàries condicions del vaixell, però a la fi, davant la insistència d'alguns d'aquells desesperats irlandesos, es va avenir a carregar-ne uns quants a canvi d'unes poques lliures per persona.

Aquella ocasió era única, potser mai més no es tornaria a presentar l'oportunitat d'embarcar cap a Amèrica a meitat de preu.

James va comptar una i mil vegades els seus estalvis. Si a més a més es venia l'euga i la terra, potser... Però, qui volia eugues velles i terra com aquella en aquells dies?... –amb tot, no en tindria prou. Maleïda sigui! Ni en una ocasió única com aquella no podria embarcar.

James va caure en una mena de desesperació. Es va estirar al seu jaç de palla i va plorar llargament fins que, extenuat, es va adormir.

L'endemà es va despertar amb una idea fixa: ell no embarcaria, però Jeremiah, sí. Reunint els estalvis de tots dos un podria embarcar. Millor que fos Jeremiah, després de tot sempre havia

dit que el desesperava la feina d'extreure turba; en canvi ell, amb l'euga, ja hi estava acostumat i... Millor que fos Jeremiah, que era cinc anys més jove que ell i es podria obrir camí a Amèrica amb més facilitat. I qui sap si algun dia, des d'Amèrica estant, Jeremiah podria ajudar-lo a embarcar a ell... Millor que fos Jeremiah...

Calia fer-li arribar els seus estalvis ràpidament perquè Jeremiah pogués comprar el seu passatge. No tenia gaire temps, el capità anglès havia dit que al cap d'una setmana partiria. Calia afanyar-se.

James va arrencar a córrer cap a les mines de turba de Fiodh Ard on treballava el seu amic. Hi va anar a peu, perquè amb l'euga encara hauria trigat més. Eren dos dies de camí, parlar amb Jeremiah, convèncer-lo i caminar tres dies fins a Dún Garbhán. No podia badar.

James va caminar sense descans fins a les envistes de les barraques on vivia Jeremiah i altres treballadors de les mines.

Però llavors va pensar que potser Jeremiah no voldria acceptar la seva proposta, que potser es negaria a embarcar el primer, que discutirien i perdrien un temps preciós... Hauria de fer-ho d'una altra manera...

Aleshores va entrar en una cantina que hi havia prop de les mines i va parlar amb la dona que hi servia:

-Bon dia, mestressa. Coneixeu un xicot de Tulach que es diu Jeremiah O'Donovan?

-I tant que el conec, cada dia ve a dinar aquí. Li diem l'americà, perquè sempre parla dels Estats Units com si ja hi visqués. No crec que trigui gaire. Si el voleu esperar...

-No, millor que no ho faci. Feu-me un favor, doneu-li aquest sobre i digueu-li que al port de Dún Garbhán l'espera el vaixell dels seus somnis, es diu *The Devil of Sea*. Que sobretot s'afanyi,

perquè dimecres que ve el vaixell partirà cap a Amèrica amb ell o sense ell. Que no sigui ruc i que se'n vagi d'una vegada. Li ho direu, oi?

-Naturalment. Li he de dir qui li dona aquest sobre?

-No, ja prou que ho comprendrà. Adéu, mestressa, i moltes gràcies.

-Que sant Patrici us guiï.

I James va tornar cap a casa seva. En un moment s'havia quedat sense els estalvis recollits durant tant de temps i tants esforços, però estava content perquè sabia que gràcies a això almenys Jeremiah podria emigrar i obrir-se camí. Ell hauria de tornar a començar de zero, però treballant molt i estalviant...

Quan va arribar a casa la seva veïna el va sortir a rebre:

-On eres, James? Ahir un vailet va deixar aquest sobre per a tu amb la súplica que t'ho donés en mà personalment.

-Un sobre per a mi? De qui pot ser?

James va obrir-lo amb curiositat. A dins hi havia una carta escrita en anglès amb moltes faltes d'ortografia, plena de girs gaèlics, i un feix de diners. La carta deia:

"James, escolta'm bé, no hi ha temps per discutir res, ja ho he decidit. Al port de Dún Garbhán hi ha un vaixell anglès que es diu *The Devil of the Sea*. Aquest vaixell només s'estarà aquí fins al dimecres que ve. Amb aquests diners que et dono i els que tu tens estalviats podràs embarcar cap als Estats Units. Fes-ho, no siguis ximple i fes-ho. Pensa que mai més no tornarà a presentar-se un vaixell que t'embarqui en aquestes condicions. Almenys, de tots dos, tu ja podràs anar-te'n ara. Ets més gran que jo, per tant, et toca a tu. A més, jo ja m'he acostumat a això de la turba i penso que no és tan desagradable com abans. Quan siguis un ric americà ja m'ajudaràs. Una abraçada molt forta. Jeremiah."

Amb la mà tremolosa James va comptar els diners que el seu amic li havia enviat: eren tots els seus estalvis.

Però ara resultava que ni l'un ni l'altre podria embarcar, perquè cadascú tenia els estalvis de l'altre, però s'havia quedat sense els seus propis. Per tant, la situació era, si fa no fa, com abans, però a l'inrevés. Cruelment com abans, i ja no hi havia temps de...

James estava cansadíssim de la caminada de dos dies que acabava de fer, i malgrat tot, va arrencar a córrer cap a Fiodh Ard una altra vegada.

Ja era a mig camí...

De lluny el va veure venir, corria cap a Tulach. James va somriure, en Jeremiah es movia despenjat com sempre. Aquest Jeremiah...Quan aprendria a caminar sense balancejar-se tant?...

Es van trobar al mig d'un prat humit, d'herba que gronxava al vent, verd i tan immens com el mateix mar. Es van abraçar l'un a l'altre durant molta estona sense poder parlar. Després sí, després van esclatar a riure i a explicar-se coses sense parar, sense parar, sense parar...

Encara van ser a temps de veure des dels espadats de la costa el vell vaixell anglès, petit, petit en la distància, en el moment que donava la volta pel cap de Heilbic en el seu camí cap a l'Amèrica Ilunyana.

Va passar el temps. Jeremiah O'Donovan va tornar a extreure turba i James O'Connolly va continuar esgarrapant la terra. Calia treballar més, estalviar més. Potser en una altra ocasió...

E. LARREULA

Per sant Jordi, una rosa

Dimecres 22 d'abril

Demà és Sant Jordi i donaran els premis del concurs literari d'enguany. Estic supernerviosa, com una xiqueta a la nit de Reis. A hores d'ara ja es deu saber qui ha guanyat cada modalitat, i jo mossegant-me les ungles i repetint-me: «Només és un concurs, Meri, si no t'han premiat no passa res, és com un esport, hi ha camins que guanyes i camins que perds».

De les coses que he enviat tinc més esperances en les poesies. El conte del xiquet que deixa la droga gràcies a un amic no em va quedar gaire rodó, però els poemes són més guais, perquè són com molt sincers. Si me'n fan llegir un en públic, sabrà la gent que estan inspirats pel Mia? Hi serà ell?

És la festa més xula de l'institut. Quan vas a recollir el premi, amb aquella taula tan llarga presidida per la directora i amb un escriptor convidat que fa un discurs i tot el jurat allà que et fan un petó a cada galta i et regalen una placa i llibres i una rosa i et fan llegir els versos en públic i et fan preguntes que tu has de contestar pel micròfon... I la sala d'actes plena de gom a gom que t'aplaudeixen i els teus companys que s'ho prenen com una victòria de tota la classe i tu des de l'escenari estàs enlluernada i superatabalada et venen ganes de plorar que ni saps baixar els graons per tornar al teu lloc. L'endemà veus que tothom et mira d'una altra manera, tens prestigi, i al cap d'uns dies pengen les fotos de l'entrega de premis al vestíbul de l'institut... Tot plegat és com molt maco. A primer em van donar un accèssit de prosa i un accèssit de poesia, a segon un primer premi de poesia. A tercer?

També estic com molt nerviosa perquè és el dia de la rosa i potser serà el primer camí a la meua vida que un noi em regalarà una rosa. Tu pots sortir amb un noi i encara que tu penses que és simpàtic i tal tu surts amb ell perquè et ve de gust, no perquè sigui el noi de la teua vida. I això els nois no ho saben veure, es pensen que perquè vas a la disco amb ells un dia són ja com mig nòvios teu i has d'acabar dient: «Però tu, tio, ¿de què vas?». Jo això ho tinc superclar, sortir amb algú no vol dir per força que li estiguis. Per Sant Jordi és molt diferent, si un noi et regala una rosa no és el mateix que si et convida a una coca-cola o et ve a buscar un dia a la sortida de l'institut. És una cosa com molt més personal, oi que sí?

La veritat és que totes estem nervioses. Algunes ho tenen superclar, com la Sònia, que surt amb el Toni i pobre d'ell que no li comprí la rosa. A la Conxi l'hi regalarà el Rafa i a la Sandra el Kim. I les altres? N'hem parlat llargament la Lurdes i jo i per primera vegada li he confessat que el Mia em treu la son. M'ha sorprès perquè m'ho vol treure del cap, diu que el Mia no m'està i que a més és massa sol·licitat, que no hi tinc res a fer, que sóc massa baixeta. Potser és la Lurdes qui no m'està, potser ella vol el Mia i no té el valor de confessar-ho a una amiga. Potser el vol per ella i tem que jo li puc prendre i tal. Què més voldria jo que prendre!! Arrancar-lo de les mans de tantes que li fan la rosca només perquè juga a bàsquet i tal i el miren com si fos el Mickey Rourke. A mi si m'agrada és perquè és un bon xic, guapo, sí, però com molt senzill i afectuós. Si no jugués amb la selecció júnior el tractarien d'una altra manera. N'estic supersegura.

Si pogués formular un desig seria que demà el Mia em regalés una rosa. Però a la sortida de l'institut no, que em faria vergonya davant de tothom. La pena d'aquest noi és que no pot passar desapercebut. La Lurdes diu que fa dos metres set centímetres,

la Katty diu que dos cinc i la Marga diu que dos deu. Tant no ho crec.

A vegades somio desperta, veig el Mia que s'acotxa, em dóna una rosa i em diu:

—Té, Meri. I no sé si em fa un petó, o dos, un a cada galta, o un petó més acostat als llavis, no sé, no sé. Una cosa que em fa una mica de ràbia, el veig flexionant els genolls per arribar-me a la galta. Ah! Què passarà demà? Guanyaré un premi? Em regalarà algú —que sigui el Mia!— una rosa? M'està o no m'està el Mia?
Demà és un dia superimportant.

L'Escola Tècnica Professional i l'institut estan costat per costat. Tradicionalment, comparteixen la diada de Sant Jordi. Com que és festa grossa, no hi ha classes, a l'institut fan una sessió de teatre i després es donen els premis del concurs literari amb molta pompa i cerimònia. A l'ETP es fa la part més brava, els partits de futbol i bàsquet, que no poden faltar a cap festivitat. Els plats forts són el partit de futbol entre un combinat de professors dels dos centres contra un combinat d'alumnes i el de bàsquet entre els alumnes dels cursos superiors.

Els camps d'esport i el bar de l'ETP són dos poderosos focus d'atracció. Mentre a l'institut es fa l'obra de teatre, al bar de l'ETP hi ha un rotlle de nois, els mateixos que més tard s'han d'enfrontar en un partit on cada centre s'hi juga l'honor. Arriba el Mia i fa la salutació habitual, un *give me five* amb cada un dels de la penya.

—Estàvem parlant de regalar roses a les mosses. Tu penses regalar-li una rosa a algú, Mia?

—Una no, tres.

—Tres roses a una noia?

—Mia, no ens ho creiem. Tens una fama de garrepa absolutament justificada.

—He dit que penso regalar tres roses, no que penso comprar tres roses, que no és el mateix.

—I *per què* tres? Amb una ja fas el fet.

—Una per ma mare, quedes bé i no et compromet a res.

—És com una inversió, oi que sí?

—Clar. Fer feliç a una mare costa poc i és molt útil. Una altra, per alguna titi de l'institut.

—Qui? Entre nantros, que et guardarem el secret.

—Una xiqueta qualsevol.

—Volem noms, no et facis l'encongít. Tu rai, que te'n sobren.

—Per això mateix, me'n sobren. L'únic que vull és que mantinguin viva l'esperança. Si regalo una rosa a la Katty o a la Marga és com si la regalés a tot el club de fans de l'institut, m'enteneu?

—O a la Meri, i et poses de genolls per fer-li un petó. Tots riuen.

—Valtros rieu, però a mi no m'interessa perdre aquest mercat.

—I l'altra rosa?

—Una mitja novieta de Reus.

—Això és nou.

—Sí, fa dos dies.

—I va de debò?

—No.

—Llavors, per què li compres una rosa?

—No, no, jo no compro res. Regalo però no compro.

—Però li faràs creure que...

—És el seu problema, tio.

—I si fem cap a l'institut? Ara deuen començar l'entrega de premis, faran discursos i tota la pesca. Au, xalarem una estona.

—Xalar? Si és un pal.

La proposta no té cap èxit.

A l'institut comença el lliurament de premis del concurs literari. Presideix la taula un autor de novel·les juvenils, que fa un discurs i seguidament llegeixen l'acta del jurat. Els premiats pugen a l'escenari a recollir els guardons —una placa, llibres i una rosa— i parlen pel micròfon.

—Meritxell Vall-llobera, primer premi pel poema «La mel del cel».

Meritxell Vall-llobera puja entre aplaudiments, saluda les catorze persones de la taula —vint-i-vuit petons— i llegeix l'obra guanyadora: «Pujaria a una escala per fer-te un petó...». Murmuris i aplaudiment al final amb xiulets a l'americana.

A quarts de dues ja han acabat les competicions esportives. Un grup de nois i noies s'està al bar de l'ETP, tot esperant que arribin els jugadors de bàsquet, que s'estan dutxant.

—Heu vist el de Física com bufava als cinc minuts de partit?

—El Nónius jugava?

—Sí, però l'han substituït de seguida. Diu que nosaltres som massa joves i ell massa vell.

—D'això, heu passat per l'institut?

—Volíem anar a l'entrega de premis, però ens hem quedat amb els del bàsquet, tenien entrenament i els hem ajudat.

—Els heu ajudat? A què?

—Ui, es necessita molta gent per entrenar a bàsquet. Es fan servir moltes pilotes i algú les ha d'anar a buscar. També hem cronometrat i hem preparat el marcador. S'han fet posar la taula d'anotadors, que porta la seva feina, s'han fet repassar les xarxes. Sempre fa falta gent.

—No sabia que es cronometrava el bàsquet.

—Per fer el bloqueig ha d'haver-hi algú que cronometri. I quan hem volgut passar per l'institut ja no hi hem sigut a temps. Tu has tingut un premi, oi que sí?

—Sí, un primer premi.

Arriben, amb bosses d'esport a la mà i el cabell moll, els del bàsquet, entre els quals sobresurt d'un pam i mig el cap d'en Mia. Deixen les bosses en una taula on hi ha jaquetes i jerséis amuntegats. En Mia veu una rosa, al costat d'una placa amb una inscripció i un paquet embolicat amb paper de regal. Pren la rosa i se la fica a la bossa.

Els nois amb els nois se saluden amb un *give me five*.

—D'on heu tret aquetes roses?

—Me l’ha regalat el Rafa.

—I tu?

—Deix, no toquis, pudent. No n’has de fer res.

—Avui feu cara de xalar molt.

—A la Meri n’hi han donat una pel concurs literari.

—Has tornat a tenir premi enguany? Què t’han regalat?

—Una placa i uns llibres.

—A veure.

Va a buscar els guardons, pren el paquet i no troba la rosa.

23 d’abril

Estic supercontenta. No sé com explicar tantes coses juntes. El Mia m’ha regalat una rosa!!!!!!

—Té, perquè sàpigues que hi ha algú que pensa en tu.

He passat molts nervis tot el matí. Tenia mal de ventre de tant esperar. L’obra de teatre no s’acabava mai. I després, per fi, el lliurament de premis i tal. Primer premi de poesia! Hi havia tant de soroll que no estava segura d’haver-ho sentit bé, no m’ho podia creure, era com massa maco. És el tercer camí que guanyo i era com si fos el primer. Estava supernerviosa, però des de l’escenari he mirat el públic i, tot i que estava enlluernada, he comprovat que el Mia no hi era i m’ha sabut greu que no em podés veure allà a dalt aplaudida per una gernació i amb la directora abraçant-me i un escriptor, que, per cert, tenia

les mans molt fredes, que m’ha felicitat. Després he sabut que no havia vingut perquè tenia entrenament de bàsquet i ell mateix m’ha dit que li hagués agradat ser a la sala d’actes. No és per dir-ho, però li ha agradat molt el meu vestit, m’ha dit que semblava el braç de santa Tecla.

Quan tot s’ha acabat, jo encara estava superatabalada, hem anat a la professional a veure un partit de bàsquet. A mi l’esport no m’agrada, és un pal, però el Mia estava tan guapo, amb la suor els músculs li brillaven que era massa. Es veu que ja ha sortit dos camins per televisió i que aviat serà un dels jugadors més importants d’Europa. Després hem estat una estona xerrant al bar i hem assegut amb la colla i llavors m’ha sabut greu haver guanyat el concurs literari, perquè els nois et miren com si fossis com molt intel·lectual i tal. És curiós, notes com un distanciament i et fa ràbia, oi que sí?

Llavors ha arribat el Mia i he notat que la Lurdes es posava vermella com una tomaca (a hores d’ara deu estar feta pols si sap què hi ha entre ell i jo). La meva millor amiga enamorada del mateix noi que jo! Ahir m’ho pensava i avui ho he vist com molt clar. Sí, estic supersegura que deu estar feta pols. Els de la penya del bàsquet volien saber qui havia regalat les roses que portàvem les noies. En realitat volien saber qui li estava a qui i jo m’he vist com molt perduda quan m’han fet ensenyar que m’havien regalat pel primer premi de poesia. Si el Mia em veia amb una rosa potser ja no se li acudiria de comprar-me’n una altra. Afortunadament me l’havien robada. Es veu que a la professional hi ha tants pispes com a l’institut i he agraït de tot cor que m’haguessin pres la rosa. A més, era com bastant lletjota.

Tothom ha anat marxant i el Mia i jo s’hem trobat caminant de costat, ell i jo sols. Llavors ha tret una rosa de la bossa d’esport i me l’ha regalada.

—Té, perquè sàpigues que hi ha algú que pensa en tu.

Aquestes són les paraules exactes que ha dit, ho tinc supergravat a la memòria. I m'ha fet un petó a cada galta, tenia regalims d'haver-se dutxat i jo els hi hagués begut, encara que fossin de suor. He tingut la millor reacció de la meua vida: li he fet un petó a sobre dels llavis. No em trec del cap la barreja de vigor i finesa que he notat, superfort, dur, mascle de la banda del bigoti, superviva la vora del llavi i superdelicada la part carnosa. Això sí, s'ha acotxat i m'ha fet el petó amb els genolls flexionats.

Aqueta rosa la guardaré tota la vida. És d'un vermell intens, amb ombres de vellut, superperfumada i d'un tacte suau com la seda. No deixo de mirar-la, està triada a consciència. A casa es pensen que estic com molt trasbalsada pel concurs literari.

No he dinat ni he sopat. Però no m'he estat sense fer res. He pres moltes mides i he descobert que totes les portes amb prou feines fan dos metres justos, que els llits són tots d'u vuitanta i que les cadires són curtes de fèmur. He mirat moltes revistes de mobles i decoració i totes les cases són iguals, ningú no pensa en aqueixes pobres persones que han crescut més del compte. Estic superpreocupada.

R. SOLSONA

